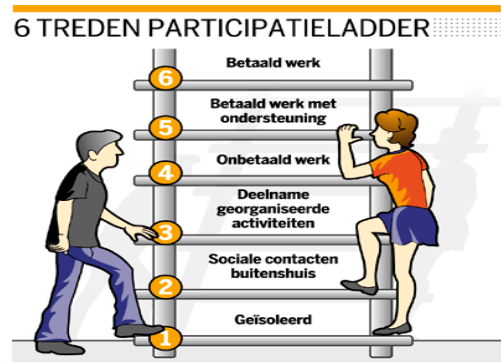


Rekenkamercommissie gemeente Bloemendaal

Uitvoering Participatiewet in Bloemendaal



Inzicht in de resultaten 2015-2020

13 april 2021

Colofon

Overveen, 13 april 2021
Rekenkamercommissie Bloemendaal

Mw. B.J. Glashouwer RE RI CISA (voorzitter)
Dhr. Ir. J.J. Bakker (lid-rapporteur)
Mw. Mr. Drs. V.V. Tsjebanova
Dhr. Drs. W.D.M. van der Valk

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	5
Conclusies en aanbevelingen	7
Bestuurlijke reactie	10
Nota van antwoord op ambtelijk commentaar	12
Nawoord rekenkamercommissie	15
1. Inleiding	16
1.1 Aanleiding	16
1.2 Leeswijzer	16
2. Onderzoeksvraag	17
2.1 Doel- en probleemstelling	17
2.2 Onderzoeksvragen en normenkader	17
2.3 Afbakening onderzoek	18
2.4 Uitvoering van het Onderzoek	18
3. Participatiewet	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Ontwikkeling doelgroep Participatiewet in het algemeen	19
3.3 Landelijke trends rondom de uitvoering van de Participatiewet	20
4. Geformuleerd beleid	22
4.1 Onderzoeksvraag	22
4.2 Bevindingen	22
4.3 Samenvatting geformuleerd beleid	23
5. Organisatie en uitvoering	24
5.1 Onderzoeksvraag	24
5.2 Organisatie	24
5.3 Ingezette capaciteit t.o.v. vergelijkbare gemeenten	25
5.4 Communicatie en overleg	25
5.5 Samenwerking en inhuur	26
5.6 Samenvatting organisatie en uitvoering	27
6. Monitoring en verantwoording	28
6.1 Onderzoeksvraag	28
6.2 Bevindingen	28
6.3 Samenvatting monitoring en verantwoording	28
7. Inzicht in de resultaten	29
7.1 Onderzoeksvraag	29
7.2 Ontwikkeling van het bijstandsbudget en -uitgaven	29
7.3 Inzet van instrumenten	30
7.4 Kwantitatieve resultaten	31
7.5 Kwalitatieve resultaten	34
7.6 Resultaten van de intergemeentelijke samenwerking	35
7.7 Resultaten vanuit cliënten gezien	35
7.8 Toenemende inspanning per cliënt	36
7.9 Samenvatting ontwikkelingen en de resultaten	36

8. Informeren van de raad	38
8.1 Onderzoeksvraag.....	38
8.2 Bevindingen.....	38
8.3 Samenvatting informeren van de raad	40
Bijlage 1 – Kwalitatieve resultaten IASZ.....	41
Bijlage 2 – Inzet van Voorzieningen 2015 - 2020	44
Bijlage 3 - Vastgestelde Regelingen en Verordeningen	47
Bijlage 4 – Besprekingen in Commissie Samenleving.....	48
Bijlage 5 – Referentiegroep vergelijking CBS-data	50
Bijlage 6 – Bronnen en interviews	51

Samenvatting

Inleiding en doel

De Participatiewet is in 2015 ingevoerd en heeft als doel zoveel mogelijk mensen naar werk toe te leiden. Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De Participatiewet regelt ook dat bijstand wordt verleend aan mensen die (tijdelijk) niet (volledig) in hun noodzakelijke bestaanskosten kunnen voorzien.

De Rekenkamercommissie (RKC) van de gemeente Bloemendaal onderzocht de uitvoering van de Participatiewet over de periode 2015 -2020. De centrale vraagstelling luidde:

Welke doelstellingen heeft gemeente in het kader van het Participatiewet-beleid geformuleerd, in welke mate zijn die in de periode 2015 tot en met 2020 behaald en hoe is de gemeenteraad hierover geïnformeerd?

Onderzoeksuitvoering

Het onderzoek werd in de tweede helft van 2020 gedaan op basis van vigerende wet- en regelgeving, rapporten en nota's die binnen de gemeente beschikbaar zijn. Daarnaast werden de medewerkers van de Intergemeentelijke Afdeling Sociale Zaken (IASZ), die in de organisatie verantwoordelijk is voor de beleidsontwikkeling en – uitvoering op het gebied van (onder meer) de Participatiewet geïnterviewd. Het onderzoek is uitgevoerd door leden van de RKC. Voor een vergelijking met andere gemeenten is gebruik gemaakt van databases van Divosa en Berenschot.

Resultaat en doelbereiking

De gemeente heeft het doel voor de uitvoering van de Participatiewet in kwalitatieve termen geformuleerd: iedereen zoveel mogelijk aan het werk en voor zover betaald werk niet mogelijk is: meedoen in de maatschappij. Daardoor kon niet worden vastgesteld of het doel ook wordt behaald. Daarom is in dit onderzoek met name ook gekeken naar de wijze waarop invulling is gegeven aan de uitvoering van de Participatiewet en is deze vergeleken met de situatie in andere gemeenten.

Uitvoering Participatiewet

De bijstandsdichtheid in Bloemendaal is sinds de invoering van de Participatiewet redelijk stabiel en betreft ongeveer 160 tot 190 huishoudens. Uit vergelijking met andere gemeenten (benchmark) blijkt dat Bloemendaal gelijk tot beter presteert ten aanzien van de uitstroom van bijstandsgerechtigden naar betaald werk.

De jaarlijkse uitstroom naar betaald werk bedraagt 10 à 15 % van de uitkeringsgerechtigden. Dit is ongeveer 40% van de totale uitstroom per jaar. Voor alle overige uitkeringsgerechtigden wordt een plan opgesteld waarmee beoogd wordt de afstand tot de arbeidsmarkt kleiner te maken, bijvoorbeeld door opleiding en loonkostensubsidie.

Sinds 2015 is – na goedkeuring van het UWV - één persoon geplaatst in een “beschut werk” omgeving. Daarnaast heeft nog een dertiental uitkeringsgerechtigden met grote afstand tot de arbeidsmarkt werk bij de sociale werkvoorziening (wsw) waar sinds 2015 geen nieuwe mensen worden aangenomen.

De kosten per uitkeringsgerechtigde zijn in Bloemendaal lager dan die in de vergeleken gemeenten maar hoger dan het normbedrag dat het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid hanteert. Ook de kosten voor de wsw-ers zijn voor de gemeente beperkt gebleven omdat de sociale werkplaats (Paswerk) kans heeft gezien de afnemende bijdrage van het rijk te compenseren door bezuinigingen en verhoging van de toegevoegde waarde van het werk.

Naast het kwalitatieve doel (zoveel mogelijk mensen aan het werk) heeft de gemeente procesindicatoren vastgesteld waarmee over de doelmatigheid van het administratieve proces zoals doorlooptijd en aantal geleverde producten wordt gerapporteerd. De gemeente voldoet door de jaren heen aan deze gestelde operationele uitvoeringsnormen.

Informereren gemeenteraad

Het aantal rapporten, verslagen en plannen dat het college over de operationele uitvoering naar de raad zendt is de afgelopen jaren sterk toegenomen (zie ook bijlagen 3 en 6). Dit zonder dat duidelijk wordt of de raad daardoor haar kaderstellende en controlerende taak beter kan vervullen en beter geïnformeerd is over het uiteindelijke doel. De rekenkamercommissie adviseert hier een kritische blik op te werpen.

Interesse gemeenteraad

De raad toont zich door de jaren heen vooral geïnteresseerd in financiële informatie: de begroting en de uitgaven. De raad toont door de jaren heen ook veel belangstelling voor de begroting en jaarrekening van Paswerk. Paswerk functioneert, voor zover de rekenkamercommissie heeft kunnen zien, goed.

Opvallend is het gebrek aan interesse voor de resultaten van alle inspanningen voor de uitkeringsgerechtigden zelf: hoeveel hebben betaald werk gevonden, was dat conform verwachting, zo niet, waar schort het aan? De RKC adviseert om meer te sturen op een concreet en meetbaar geformuleerd hoofddoel en minder op operationele ambtelijke prestaties.

Landelijke ontwikkelingen

Landelijk ontstaan kritische geluiden rond de uitvoerbaarheid van de Participatiewet en het is ook in Bloemendaal niet gelukt om op deze wijze alle bijstandsgerechtigden met afstand tot de arbeidsmarkt naar betaald werk te leiden. Daarom geeft de RKC de raad in overweging zich te oriënteren op een nieuw hoofddoel waarin naast betaald werk ook werken binnen een beschermde omgeving weer een grotere rol krijgt.

Conclusies en aanbevelingen

Hoofdconclusie

Conclusie inzake de centrale vraagstelling

De centrale vraagstelling luidt: Welke doelstellingen heeft gemeente in het kader van het Participatiewet-beleid geformuleerd, in welke mate zijn die in de periode 2015 tot en met 2020 behaald en hoe is de gemeenteraad hierover geïnformeerd?

De gemeente heeft sinds 2015 als hoofddoelstelling van het Participatiewet-beleid: iedereen zoveel mogelijk aan het werk. In latere jaren is deze doelstelling aangevuld met: en voor zover betaald werk niet mogelijk is: meedoen in de maatschappij.

Uit benchmarkcijfers blijkt dat Bloemendaal op het gebied van de uitstroom van bijstandsgerechtigden naar werk gelijk tot beter presteert dan vergelijkbare gemeenten.

De gemeenteraad wordt uitgebreid geïnformeerd over het beleid, aanpak en uitvoering. De verslaglegging is echter vooral gericht op de vraag of het voorgenomen werk (goed) is uitgevoerd en wat de kosten zijn.

De informatie is minder gericht op het bereikte resultaat ten opzichte van het hoofddoel: iedereen zoveel mogelijk aan het werk en voor zover betaald werk niet mogelijk is: meedoen in de maatschappij.

Deelconclusies

Conclusies bij onderzoeksvraag 1

Welke beleidsdoelen, beoogde resultaten en indicatoren zijn er ten aanzien van de Participatiewet in Bloemendaal geformuleerd?

- De gemeente heeft naast het hoofddoel vooral operationele doelen geformuleerd op het niveau van voorgenomen activiteiten.
- De doelstellingen zijn in het algemeen niet SMART geformuleerd op enkele uitzonderingen na, zoals een doelstellingen voor uitvoerende organisaties om 50% respectievelijk 35% uitstroom te realiseren bij bemiddeling van mensen met een geringe(re) afstand tot de arbeidsmarkt.
- De gemeente heeft daarnaast voor de afdeling IASZ procesdoelstellingen geformuleerd op het gebied van (1) de interne informatievoorziening, (2) de beleidsondersteuning en (3) de contacten met uitkeringsgerechtigden.

Conclusies bij onderzoeksvraag 2

Hoe is de uitvoering van de Participatiewet in Bloemendaal georganiseerd?

- De Intergemeentelijke Afdeling Sociale Zaken (IASZ) is op sterkte en zij levert jaarlijks de benodigde ondersteuning van de het bestuur en de uitkeringsgerechtigden.
- IASZ werkt actief samen met andere gemeentelijke organisaties in de arbeidsmarktregio en bij de aan- en uitbesteding van werk. Dit functioneert naar de indruk van de rekenkamercommissie goed. Wel lijkt binnen de arbeidsmarktregio nog winst te behalen door betere samenwerking richting de werkgevers.
- Bloemendaal heeft tijdig de noodzakelijke regelingen en getroffen en verordeningen vastgesteld respectievelijk aangepast die de Participatiewet voorschrijft.

Conclusies bij onderzoeksvraag 3

Hoe wordt de doelbereiking ten aanzien van de Participatiewet gemonitord en verantwoord?

- De monitoring is in administratief opzicht uitgebreid en duidelijk, maar de monitoring is te weinig gericht op het resultaat ten aanzien van de cliënten zelf.
- De gemeente gebruikt vergelijkende informatie met andere gemeenten om zichzelf te spiegelen om zodoende vast te stellen of ze op de goede weg is.
- Daarbij moet worden opgemerkt dat de informatie die beschikbaar is (benchmark gegevens) in veel gevallen geen éénduidig beeld geeft, o.a. doordat tijdreeksen worden onderbroken, definities van elkaar verschillen e.d. Dit maakt een sluitende vergelijking tussen gemeenten onmogelijk.

Conclusies bij onderzoeksvraag 4

Hoe wordt de raad geïnformeerd over de bereikte resultaten van de uitvoering van de Participatiewet?

- De raad is over de stappen die de gemeente zet om uitvoering te geven aan de Participatiewet (werkplannen, begrotingen etc.) uitvoerig geïnformeerd. Zij is daarmee in staat gesteld om haar kaderstellende rol naar behoren uit te voeren.
- De raad wordt in mindere mate geïnformeerd over de uitkomsten van het beleid: "waar staat de gemeente ten opzichte van haar hoofddoel" of "hoe effectief waren de verschillende inspanningen en instrumenten ten opzichte van het te bereiken doel?" Ook is onduidelijk in hoeverre signalen vanuit de cliëntenraad en het klanttevredenheidsonderzoek de raadsleden bereiken. Daardoor kan de raad haar controlerende taak minder goed uitoefenen dan wenselijk is.

- De aandacht van de raad lijkt meer gericht op de input (wat gaan we doen en wat kost het) en op de *output* (hoe is dit gedaan) en veel minder op de *outcome*: wat heeft het opgeleverd, wat is er bereikt?
- De aandacht van de raad (bespreektijd) lijkt meer uit te gaan naar de (financiële) prestaties van Paswerk (waar ongeveer 30 uitkeringsgerechtigden werken) dan naar de prestaties van de gemeente met betrekking tot de andere bijna 200 uitkeringsgerechtigden. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat vanaf 2017 de inkomsten (van het rijk) en uitgaven voor de uitkeringsgerechtigden min of meer in evenwicht zijn terwijl er (nog) elk jaar onzekerheid is over de positie van Paswerk.
- De Raad krijgt over het onderwerp Participatiewet op strategisch niveau (wat is ons doel en bereiken we dat ook?) in de beleidsplannen Sociaal Domein summier inzicht. Daarentegen krijgt zij (vraagt zij?) op operationeel niveau veel informatie in werkplannen, begrotingen en (half)jaarverslagen. Zodoende is de hoeveelheid papierwerk rond de Participatiewet (te) groot en blijft het overzicht achter bij het wenselijke niveau.

Aanbevelingen

De rekenkamercommissie doet naar aanleiding van de conclusies de volgende aanbevelingen.

1. Bij de start van een dergelijke ontwikkeling: formuleer meetbare doelen voor het hoogste resultaat (strategisch, outcome).
2. Organiseer de informatievoorziening aan de raad zó dat de raad op een overzichtelijke manier geïnformeerd wordt over de doelbereiking. Met meer strategisch inzicht over de doelbereiking met (veel) minder detailinformatie over de uitvoering.
3. Minimaliseer de tactische uitvoeringsinformatie naar de raad. Vertrouw als raad op de uitvoering.
4. Vraag als raad actief naar sturingsinformatie over het hoogste doel, de *outcome* (iedereen zoveel mogelijk aan het werk en voor zover betaald werk niet mogelijk is: meedoen in de maatschappij).
5. Intensiveer in een betere samenwerking richting de werkgevers in de arbeidsmarktregio. Daar lijkt nog winst te behalen.
6. Organiseer de monitoring(informatie) zo dat dat ook de cliëntenraad en cliënten zich daarin kunnen herkennen.
7. De raad zou zich – in het verlengde van de landelijke discussie – proactief kunnen beraden op de vraag of naast het hoofddoel (iedereen naar betaald werk) ook een nevendoeel moet worden geformuleerd, bijvoorbeeld op het gebied van beschut werk¹. De uitstroom naar betaald werk bedraagt nu jaarlijks 10 à 15%).

¹ De RKC is zich ervan bewust dat op dit moment landelijke wetten en regels een verbreding van het doel belemmeren, maar de gemeente zou zich in de meningsvorming daarover actief op kunnen stellen.

Bestuurlijke reactie

Rekenkamer Bloemendaal
T.a.v. mevrouw Glashouwer, de heer Bakker

Datum: 30 maart 2021
Corsanummer: 2021000992
Behandeld door: College van B&W
Onderwerp: Bestuurlijke reactie rapport " Uitvoering participatiewet in Bloemendaal"

Geachte mevrouw Glashouwer, heer Bakker,

U heeft op 17 februari jl. het conceptrapport 'Uitvoering Participatiewet' voor bestuurlijke zienswijze aan ons college aangeboden. Het rapport bevat de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek. Wij gaan hier graag op in.

Hieronder treft u (*cursief*) onze reactie aan op de zeven gedane aanbevelingen.

1.
Bij de start van een dergelijke ontwikkeling: formuleer meetbare doelen voor het hoogste resultaat (strategisch, outcome).
2.
Organiseer de informatievoorziening aan de raad zó dat de raad op een overzichtelijke manier geïnformeerd wordt over de doelbereiking. Met meer strategisch inzicht over de doelbereiking met (veel) minder detailinformatie over de uitvoering.
3.
Minimaliseer de tactische uitvoeringsinformatie naar de raad. Vertrouw als raad op de uitvoering.
4.
Vraag als raad actief naar sturingsinformatie over het hoogste doel, de outcome (iedereen zoveel mogelijk aan het werk en voor zover betaald werk niet mogelijk is: meedoen in de maatschappij).

De aanbevelingen 1 tot en met 4 moeten ons inziens in relatie tot elkaar worden gezien en gaan over meer sturing op outcome en minder focus op tactische uitvoeringsinformatie.

Wij zijn het eens met de aanbeveling dat sturen op outcome goed past bij de kaderstellende rol van de raad. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat meetbare doelen formuleren op de outcome van de Participatiewet geen eenvoudige opgave is. Omdat het een vangnet is, zijn externe onzekere factoren als de economische situatie, samenstelling van het uitkeringsbestand en regionale werkgelegenheid mede bepalend voor de outcome. Het college vindt het daarom van belang om de raad op de hoogte te brengen van de inspanningen die gedaan zijn om de doelen te bereiken en kiest ervoor deze inzichtelijk te maken in de verschillende rapportages.

Tegelijkertijd vindt het college het van belang dat zij de raad in staat stelt om op basis van passende informatie zijn kaderstellende en controlerende taak uit te oefenen. De aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek kunnen aanleiding zijn om het gesprek aan te gaan om een ander type informatie aan te bieden. Mocht de raad dit wensen, zijn wij uiteraard bereid om samen, binnen het Sociaal Domein, vorm te geven aan de bovengenoemde aanbevelingen zoals de RKC voorstelt.

5.
intensiveer in een betere samenwerking richting de werkgevers in de arbeidsmarktregio
Daar lijkt nog winst te behalen.

Dit advies wordt momenteel opgevolgd. De afgelopen tijd zijn hier regionaal al veel stappen in gezet en de komende tijd zullen wij hier onverminderd mee door gaan. We werken hierbij samen met het regionale Werkgeversservicepunt en met de partijen in het Werkbedrijf (de regio-gemeenten, werkgeversorganisaties, werknemersorganisaties, UWV en onderwijs.) De komende tijd wordt ook de verbinding verstevigd met de afdelingen Economie binnen de MRA.

6.
Organiseer de monitoring(informatie) zo dat dat ook de cliëntenraad en cliënten zich daarin kunnen herkennen.

Wij zijn van mening dat de monitoringsinformatie vooral bestemd is voor de Raad om zijn kaderstellende en controlerende rol te kunnen invullen. Het is uiteraard prima als de cliëntenraad deze informatie gebruikt om haar adviserende taak aan het college goed in te vullen. Er zijn ons overigens geen signalen bekend dat dat op dit moment niet het geval zou zijn.

7.
De raad zou zich - in het verlengde van de landelijke discussie - proactief kunnen beraden op de vraag of naast het hoofddoel (iedereen naar betaald werk) ook een nevendoeel moet worden geformuleerd, bijvoorbeeld op het gebied van beschut werk.
De uitstroom naar betaald werk bedraagt nu jaarlijks 10 à 15%.
De RKC is zich ervan bewust dat op dit moment landelijke wetten en regels een verbreding van het doel belemmeren, maar de gemeente zou zich in de meningsvorming daarover actief op kunnen stellen.

Wij lezen deze aanbeveling als een advies aan alle partijen in de Raad om zich, indien gewenst, politiek actief op te stellen naar hun partij om de landelijke wetten en regels te verbreden. Het is aan een ieder om te bepalen of zij deze aanbeveling willen opvolgen. Wanneer die wens er is dan lijkt dit moment, waarbij de nieuwe regeringscoalitie moet worden gevormd, het uitgesproken moment hiervoor.

Wij danken u voor het uitbrengen van het onderzoek en de aanbevelingen. We vertrouwen erop u met deze reactie voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Bloemendaal,

was getekend:
burgemeester
secretaris

Nota van antwoord op ambtelijk commentaar

Aan de heer J.W. Kradolfer,
interim-gemeentesecretaris
Bloemendaalseweg 158
2051GJ Overveen

Overveen, 17 februari 2021

Betreft: Verwerking ambtelijke wederhoor in rekenkamerrapport "Uitvoering Participatiewet"

Geachte heer Kradolfer,

Hartelijk dank voor de tijdige reactie op de Nota van Bevindingen "Uitvoering Participatiewet".

Bijgevoegd treft u aan de Nota van Antwoord op de aangeleverde ambtelijke opmerkingen d.d. 13 januari 2021. Op deze wijze is het transparant hoe de opmerkingen hebben geleid tot aanpassing van de nota.

De volgende stap in het onderzoek zal zijn het voorleggen van de Bestuurlijke Nota, inclusief conclusies en aanbevelingen, aan het College van B&W.

We hopen u zo voldoende te hebben geïnformeerd en danken u hartelijk voor de geleverde inspanning.

Met vriendelijke groet,

Mw. B.J. Glashouwer
Voorzitter RKC

Dhr. J.J. Bakker
Lid-Rapporteur

Nota van Antwoord op het ambtelijk commentaar op het concept (versie 17 december 2020) van de Nota van Bevindingen uit het onderzoek van de Rekenkamercommissie van Bloemendaal naar de uitvoering van de Participatiewet

Onderwerp	Ambtelijk commentaar	Reactie
p. 11 Landelijke trend, inzicht in het zittende bestand	De berichten in de landelijke pers gelden niet voor de situatie in bij de IASZ. In Bloemendaal/Heemstede verschilt de trend van die bij grote sociale diensten.	Overgenomen. Tekst wordt gewijzigd in: Bovenstaande berichten hebben veel aandacht getrokken, waardoor bij het publiek het beeld is ontstaan dat het niet goed gaat met de uitvoering van de Participatiewet. Uit hoofdstuk 7 ("Resultaten") blijkt dat de situatie in Bloemendaal in positieve zin afwijkt van het landelijk beeld.
p. 12 para 4.2 Cliëntenraad	Paragraaf 4.2 derde alinea: betreft art. 47 PW en gaat over cliëntenparticipatie. Hiervoor hebben wij een cliëntenraad opgericht.	Overgenomen. In derde alinea schrappen. In 5 ^e alinea toevoegen: Specifiek voor de Participatiewet geldt dat de gemeente verplicht is personen uit de doelgroep of hun vertegenwoordigers betreft bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Daartoe heeft de gemeente een cliëntenraad ingesteld.
p. 14 Rol Pasmatch bij arbeids-bemiddeling	Paragraaf 5.2 vijfde alinea: bij de arbeidsbemiddeling van werkzoekenden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt moet Pasmatch worden verwijderd. Zelfde geldt voor de laatste zin. Deze passen bij de zesde alinea voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt Het geactualiseerde informatiebeleidsplan bevat een bijlage waarin de geraamde kosten van de verschillende activiteiten worden weergegeven.	Conform opmerking aangepast.
p. 15 Communicatieplan	Het betreft hier geen communicatieplan voor de re-integratie maar voor het Sociaal Domein vooral gericht op de komst van de Jeugdwet en de nieuwe taken binnen de Wmo waarbij direct nieuwe cliënten voor het eerst te maken zouden krijgen met de gemeente.	Conform opmerking aangepast.

p. 16 Samenwerking	Paragraaf 5.5 vierde alinea: Deze alinea snappen wij niet/weten niet wat er bedoeld wordt. Wordt hier het Werkgeversservicepunt bedoeld? Of gaat het over het werkbedrijf? Voor zover bij ons bekend heeft dit niets te maken met uitbesteding. IJmuiden moet zijn IJmond.	Tekst para 5.5. is herschreven c.q. verduidelijkt.
p. 26 Kosten per uitkeringsgerechtigde	Bloemendaal gebruikt zelf de gegevens uit de benchmark en daaruit blijkt dat de prijs van de uitkering van de IASZ (Heemstede en Bloemendaal samen) eens stuk lager ligt dan het gemiddelde van de benchmark en ook lager ligt dan onze eigen grootteklasse.	In het concept waren referenties naar een normbedrag van het Ministerie van SZW en de benchmark verwisseld. De tekst is aangepast. (punt 8 para. 7.9) waardoor duidelijk is dat de kosten in Bloemendaal weliswaar hoger zijn dan het normbedrag, maar lager dan in de benchmark-gemeenten.
p. 28 Doelen SMART formuleren	In de halfjaar- en jaarverslagen sociaal domein is een specifiek hoofdstuk opgenomen waar, op basis van het activiteitenoverzicht/ uitvoeringsschema (horend bij het beleidsplan sociaal domein), is opgenomen wat er is gedaan en wat er nog moet gebeuren.	Correct. Daaraan is toegevoegd dat dit specifieke hoofdstuk c.q. deze informatie wel aangeeft wat is gedaan en nog moet gebeuren maar dat daar niet altijd uit kan worden afgeleid wat het heeft opgeleverd en of de activiteit efficiënt is uitgevoerd.
p. 31 Onder 2018	Hier lijkt iets mis te zijn gegaan met het knippen en plakken (stuk over rentedragende lening past niet in het rijtje).	Gecorrigeerd.

Nawoord rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie is verheugd over de opbouwende reactie van het college van B&W op het onderzoekrapport betreffende de Participatiewet.

Het college onderschrijft met een enkele nuancering de conclusies en aanbevelingen.

De nuancering die het college aangeeft ten aanzien van de (on)mogelijkheid om meer te sturen op de opbrengsten (de "outcome") van de geleverde inspanningen en minder op de uitvoering daarvan behoeft nadere overweging. Het college legt daarvoor de bal mede bij de raad.

Het college geeft aan dat zij – zo de raad dit wenst – de informatievoorziening tegen het licht wil houden. De Rekenkamercommissie benadrukt dat het daarbij niet alleen gaat om een ander type informatie (ter ondersteuning van de kaderstellende en controlerende rol van de raad) maar ook om de vraag of – gezien het toenemende aantal rapporten en verslagen – de informatievoorziening kan worden beperkt ten einde de administratieve last te verminderen.

Bij de aanbeveling om – gezien de relatief geringe opbrengst van alle inspanningen om mensen uit de bijstand te begeleiden naar betaald werk (jaarlijkse uitstroom 10 à 15 %) – na te denken over de doelstelling van het beleid inzake de Participatiewet, wijst het college eveneens naar de fracties die zich daarvoor binnen hun landelijke organisaties voor zouden kunnen inspannen.

Dit neemt niet weg dat naar het oordeel van de Rekenkamercommissie ook binnen het huidige landelijke beleid ruimte bestaat om de gemeentelijke doelstellingen van beleid beter aan te sluiten bij de mogelijkheden.

Paswerk en nadere afspraken binnen het kader van de arbeidsmarktregio zouden daarvoor goede aanknopingspunten kunnen bieden. Het college geeft aan dat reeds gewerkt wordt aan de versterking van de regionale samenwerking.

De rekenkamercommissie wacht met belangstelling af of de aanbevelingen welke zowel aan de raad als het college zelf zijn gericht overgenomen en uitgevoerd gaan worden en zullen de verdere ontwikkelingen blijven volgen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Zoals aangekondigd in het Jaarplan 2020 d.d. 17 maart 2020 heeft de Rekenkamercommissie Bloemendaal onderzoek gedaan naar de resultaten van de uitvoering van de Participatiewet.

In 2015 is de Participatiewet ingevoerd. De wet bracht, mede als onderdeel van de bredere decentralisatie in het sociaal domein, een uitbreiding in taken en verantwoordelijkheden voor de gemeente met zich mee.

De Participatiewet heeft als doel zoveel mogelijk mensen naar werk toe te leiden. Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De Participatiewet regelt ook dat bijstand wordt verleend aan mensen die (tijdelijk) niet (volledig) in hun noodzakelijke bestaanskosten kunnen voorzien.

Ook voor Bloemendaal, waar de doelstelling van de Participatiewet om mensen naar vermogen deel te laten nemen in de samenleving onder meer is verwoord in het Beleidsplan Sociaal Domein, heeft de komst van de Participatiewet veranderingen in het beleid en de uitvoering van het Werk en Inkomen domein met zich meegebracht.

Nu, vijf jaar na invoering, is de vraag op zijn plaats wat in Bloemendaal de resultaten zijn van de Participatiewet en de veranderingen die daarmee samenhangen. Daarom heeft de RKC besloten onderzoek te doen naar welke (kwantitatieve en kwalitatieve) maatschappelijk beoogde resultaten zijn behaald en hoe uw raad daarover geïnformeerd wordt.

1.2 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken wordt eerst een beschrijving gegeven van het wettelijk kader, de uitvoeringsorganisatie en de doelgroep. Daarna volgt een analyse van de doelen die de raad in de periode 2015 -2020 gesteld heeft, hoe en in welke mate die doelen gerealiseerd en hoe de raad daarover is geïnformeerd.

De Nota van Bevindingen (is exclusief conclusies en aanbevelingen) is eerst voorgelegd aan de ambtelijke organisatie. Daar waar nodig zijn teksten aangepast. In de conclusies en aanbevelingen wordt teruggegrepen op de constatering die in de voorgaande hoofdstukken zijn gedaan (volgt later).

De Bestuurlijke Nota is voorgelegd aan het college van B&W. Dan volgt het Nawoord van de rekenkamercommissie (volgt later).

In de bijlagen 1 t/m 6 zijn opgenomen:

1. de kwalitatieve resultaten,
2. de inzet van voorzieningen,
3. de vastgestelde regelingen en verordeningen,
4. de besprekingen in de commissie Samenleving,
5. de uitleg referentiegroep CBS-data,
6. de onderzochte bronnen en interviews.

2. Onderzoeksvraag

2.1 Doel- en probleemstelling

Met dit onderzoek beoogt de RKC-inzicht te bieden in de resultaten van beleid en uitvoering van de Participatiewet in Bloemendaals en waar mogelijk aanbevelingen te doen over de doelmatigheid en de informatievoorziening aan de gemeenteraad.

De centrale vraagstelling luidt:

Centrale vraagstelling

Welke doelstellingen heeft de gemeente in het kader van het participatiebeleid geformuleerd, in welke mate zijn deze in de periode 2015 tot en met 2020 behaald en hoe is de gemeenteraad hierover geïnformeerd?

2.2 Onderzoeksvragen en normenkader

Onderzoeksvragen

Allereerst wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op de bedoeling en inhoud van de Participatiewet. De centrale vraagstelling heeft vervolgens geleid tot de volgende onderzoeksvragen:

Onderzoeksvragen

- 1. Welke beleidsdoelen, beoogde resultaten en indicatoren zijn er ten aanzien van de Participatiewet in Bloemendaal geformuleerd?*
- 2. Hoe is de uitvoering van de Participatiewet in Bloemendaal georganiseerd?*
- 3. Hoe wordt de doelbereiking ten aanzien van de Participatiewet gemonitord en verantwoord?*
- 4. Wat zijn de resultaten ook in vergelijking tot andere gemeenten?*
- 5. Hoe wordt de raad geïnformeerd over de bereikte resultaten van de uitvoering van de Participatiewet?*

Normenkader

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen hanteert de rekenkamercommissie de onderstaande normen.

Geformuleerd beleid (vraag 1):

- Het beleid en de uitvoering ervan vallen binnen de gestelde wettelijke kaders.
- Er is een geactualiseerd beleidsplan met uitgangspunten en doelstellingen.
- Ambitieniveau en kaders zijn vastgesteld door de raad.
- Er is een afwegingskader om te besluiten wanneer participatie mogelijk en nuttig is.

Organisatie en uitvoering (vraag 2):

- Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk belegd.
- De gemeente heeft inzicht in hoeverre de processen worden nageleefd.

Monitoring en verantwoording (vraag 3):

- Er zijn inzichtelijke afspraken over het juist, volledig en tijdig informeren van de raad.
- De informatie geeft inzicht in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de ingezette instrumenten.
- Er is inzicht in de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie (juist, volledig, tijdig en controleerbaar).

Inzicht in de resultaten (vraag 4):

- De resultaten voldoen aan de wettelijke voorschriften en gestelde doelen.
- De resultaten zijn gelijk of beter dan die van de referentiegroep.

Informeren van de raad (vraag 5):

- De raad heeft de afgesproken informatie tijdig ontvangen.
- De raad heeft zijn kaderstellende en controlerende taak uit te kunnen voeren.

2.3 Afbakening onderzoek

Het onderzoek richt zich op de periode vanaf 2014 - een jaar voor inwerkingtreding van Participatiewet - en de verdere decentralisering in het sociaal domein. De nadruk ligt vanzelfsprekend op de periode vanaf 2015.

Dit onderzoek betreft de uitvoering van de Participatiewet in Bloemendaal. De samenwerking met andere gemeenten komt alleen zijdelings aan de orde voor zover dit relevant is voor de beoordeling van de resultaten in Bloemendaal.

Het rekenkameronderzoek is primair gericht op de *doeltreffendheid* van het beleid, dat wil zeggen, op de vraag in hoeverre de hoofddoelstelling van het Participatiebeleid wordt bereikt.

De *doelmatigheid* komt aan de orde in de informatievoorziening aan de raad: Op welke wijze (volledig, tijdig, nauwkeurig) is de Raad geïnformeerd over de doelen en de realisatie daarvan?

De *rechtmatigheid* van de bestedingen en – in het verlengde daarvan – de effectiviteit van de handhaving daarop, maakt geen deel uit van dit onderzoek. De commissie heeft geen signalen van onder meer de controlerend accountant ontvangen dat er ten aanzien van de rechtmatigheid van de bestedingen aanleiding is tot onderzoek. Mocht blijken dat die aanleiding er wel is, dan vergt dit een separaat onderzoek.

2.4 Uitvoering van het Onderzoek

Voor dit onderzoek zijn de beschikbare documenten bestudeerd en geanalyseerd. Daarnaast is gesproken met medewerkers van de afdeling IASZ. Op basis van die gesprekken is aanvullende informatie verstrekt. De rekenkamercommissie heeft de documentatie en de gesprekken geanalyseerd en de bevindingen verwerkt in dit rapport.

Voor de cijfermatige analyse heeft Berenschot beperkt onderzoek verricht op basis van landelijk beschikbare gegevens van het CBS en DIVOSA (d.w.z. samen kennis ontwikkelen en uitwisselen met als doel mensen actief te laten deelnemen aan de samenleving is al sinds de oprichting van Divosa in 1934 wat leden bindt. Leden zijn de directeuren van sociale diensten).

3. Participatiewet

3.1 Inleiding

De Participatiewet heeft als *doel* zoveel mogelijk mensen naar werk toe te leiden. Het motto was (en is): "Uitgaan van eigen kracht en ondersteuning bieden waar nodig."

Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De Participatiewet regelt ook dat bijstand wordt verleend aan mensen die (tijdelijk) niet (volledig) in hun noodzakelijke bestaanskosten kunnen voorzien. Voor de gemeenten had de Participatiewet tot gevolg dat het takenpakket aanzienlijk werd uitgebreid (decentralisatie).

De Participatiewet kende een lange parlementaire aanloop. Na de eerste publicatie in oktober 2003, werd de Participatiewet waarvan de volledige naam luidt: "Participatiewet inzake ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand door gemeenten", op 1 januari 2015 van kracht. De lange aanloop weerspiegelt het ingrijpende karakter van de wet.

Met de nieuwe wet beoogde de regering "vereenvoudiging en verduidelijking van de regelgeving en versterking van de verantwoordelijkheid der gemeenten voor de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en de verlening van bijstand door middel van een wet waarin de Algemene bijstandswet, de Wet financiering Abw, IOAW en IOAZ, de Wet inschakeling werkzoekenden en het Besluit in- en doorstroombanen zijn geïntegreerd". Ook kregen de gemeenten er een nieuwe verantwoordelijkheid bij: de groep jongeren waar tot 1 januari de UWV voor verantwoordelijk was via de Wajong.

Zo is – in de woorden van de (rijks-)overheid – een breed wettelijk raamwerk ontstaan waarmee meedoen op lokaal niveau wordt ondersteund. De gemeenten hebben de centrale rol. Zij hebben veel vrijheid om op hun eigen manier het lokale participatiebeleid in te vullen. Een belangrijk uitgangspunt is het vergroten van de eigen kracht van burgers. Waar mogelijk leggen gemeenten verbindingen tussen de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning.

3.2 Ontwikkeling doelgroep Participatiewet in het algemeen

Mensen in de bestaande regelingen behielden grotendeels hun oude rechten en vallen dus niet onder de Participatiewet. De 'nieuwe doelgroep' Participatiewet wordt dus vooral gevormd door mensen die nieuw instromen binnen deze wet, bijvoorbeeld omdat ze na 2015 in de bijstand terecht kwamen of vanuit het praktijkonderwijs de arbeidsmarkt op stroomden.

Gemeenten waren en blijven verantwoordelijk voor de groep voormalig bijstand (Wet Werk en Bijstand, WWB). Om het effect van de Participatiewet duidelijk te maken is die groep gelijk gehouden; in werkelijkheid groeit deze groep momenteel als gevolg van de coronacrisis.

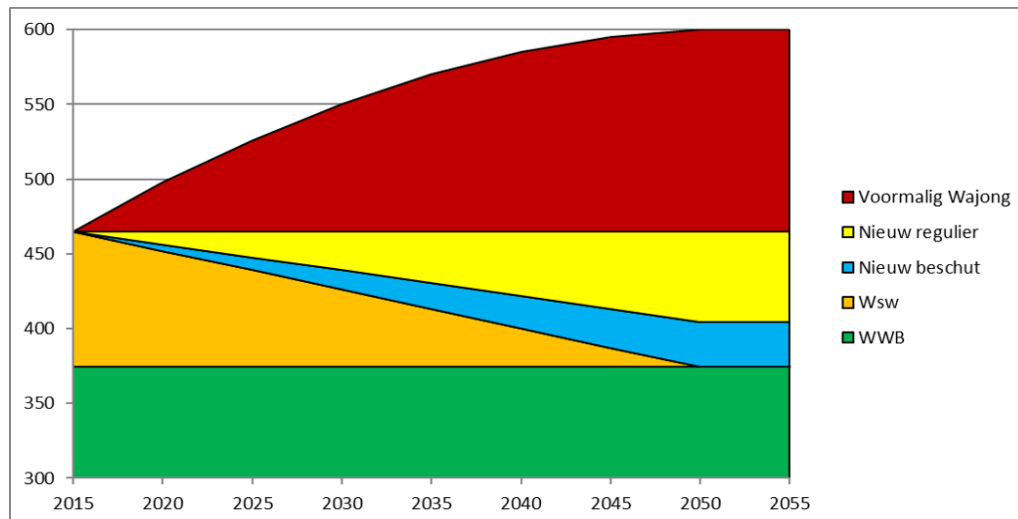
Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor de doelgroep met een oude Wsw-indicatie (Wet sociale werkvoorziening). Deze groep wordt geleidelijk aan kleiner, en zal naar verwachting pas rond 2050 volledig op nul eindigen.

De Wsw wordt deels vervangen door de nieuwe doelgroep 'beschut'. Het gaat om mensen met een arbeidsbeperking die wel kunnen werken, maar niet aan de slag kunnen bij reguliere werkgevers. Daarnaast wordt de bestaande groep Wsw vervangen door de zogenoemde groep 'begeleiding regulier'. Deze mensen kunnen met ondersteuning zoals een loonkostensubsidie of jobcoaching aan de slag bij reguliere werkgevers.

De beperking van de Wajong (Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten) tot mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, leidt er tot slot toe dat nieuwe groepen die voorheen een uitkering zouden ontvangen op grond van de Wajong, nu tot de doelgroep van de Participatiewet behoren. Dat aantal neemt elk jaar verder toe.

Deze ontwikkelingen leiden tot de onderstaande ramingen.

Figuur 1: Verwachte ontwikkeling van de doelgroepen binnen Participatiewet en Wsw (aantal x 1.000); bron: Berenschot.



Hieruit blijkt dat gemeenten de komende jaren te maken krijgen met een steeds grotere doelgroep die ondersteuning nodig heeft bij het vinden van werk op de reguliere arbeidsmarkt of die aangepaste arbeid nodig heeft. Dat heeft impact op de gemeentelijke organisatie. Tot ongeveer 2050 zal rekening gehouden moeten worden met een groei van het aantal mensen met een arbeidsbeperking die gebruik maken van gemeentelijke dienstverlening bij het vinden en behouden van werk.

3.3 Landelijke trends rondom de uitvoering van de Participatiewet

In de landelijke benchmark sociaal domein (Divosa Benchmark Werk & Inkomen 2015 tot en met 2019) is een belangrijke bevinding dat bij de uitvoeringskosten van de Participatiewet per uitkering sprake is van een behoorlijke spreiding rond het gemiddelde. Er zijn hiervoor twee typen hoofdoorzaken aan te wijzen:

1. De ene hoofdoorzaak is dat gemeenten verschillende ambitieniveaus hebben aangaande taken op het terrein van werk en inkomen. Dit geldt met name voor re-integratie en dienstverlening aan mensen met een arbeidsbeperking. Een hoger ambitieniveau gaat in de meeste gevallen ook gepaard met hogere uitvoeringskosten.
2. Een tweede hoofdoorzaak is dat er een grote diversiteit bestaat aan manieren waarop gemeenten hun processen betreffende werk en inkomen hebben ingericht. Zo is er onder andere sprake van veel verschillende samenwerkingsvormen.

Los van de inrichtingskeuze merkten we de afgelopen jaren dat enkele thema's bij veel gemeenten op de kaart stonden:

- Dienstverlening aan statushouders, en anticiperen op de nieuwe wet inburgering.
- Automatisering en digitalisering om administratieve handelingen te reduceren.

- Inzicht krijgen in het 'zittend bestand'.
- Inzet op de doelgroep met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Wat betreft de laatste twee, hingen deze in sterke mate samen met het economisch tij. In de periode tussen 2016 en 2018 was een groot deel van de groep die enigszins kan werken, aan het werk.

De mensen die nog niet aan de slag waren, hadden vaak een aanzienlijk grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij gaat het om mensen die al lange tijd niet meer in beeld waren bij de gemeente, of mensen met een arbeidsbeperking of andere belemmerende factoren voor het vinden van werk zoals schulden of verslavingsproblematiek.

Het SCP evalueerde de decentralisatie van het sociaal domein. Het Ministerie van Sociale Zaken meldt op 16 november 2020 in een persbericht hierover:

“Meer participatie in de samenleving voor mensen die dit niet (helemaal) op eigen kracht kunnen, dat was het streven toen vijf jaar geleden gestart werd met de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. De resultaten blijven in de praktijk achter bij de verwachtingen van deze decentralisatie. De deelname van mensen met een beperking aan de samenleving is niet toegenomen.”

Bovenstaande berichten hebben veel aandacht getrokken, waardoor bij het publiek het beeld is ontstaan dat het niet goed gaat met de uitvoering van de Participatiewet. Uit hoofdstuk 7 (“Resultaten”) blijkt dat de situatie in Bloemendaal in positieve zin afwijkt van het landelijk beeld.

4. Geformuleerd beleid

4.1 Onderzoeksvraag

Welke beleidsdoelen, beoogde resultaten en indicatoren zijn er ten aanzien van de Participatiewet in Bloemendaal geformuleerd?

Normenkader

- Het beleid en de uitvoering ervan vallen binnen de gestelde wettelijke kaders.
- Er is een geactualiseerd beleidsplan met uitgangspunten en doelstellingen.
- Ambitieniveau en kaders zijn vastgesteld door de raad.
- Er is een afwegingskader om te besluiten wanneer participatie mogelijk en nuttig is.

4.2 Bevindingen

De Beleidsplannen Sociaal Domein 2015-2018 en Sociaal Domein 2019-2023 noemen als doel voor de uitvoering van de Participatiewet: Zoveel mogelijk inwoners met een uitkering weer aan het werk. Blijkt betaald werk niet haalbaar, dan moet iemand toch participeren naar vermogen, Dat kan betekenen onbetaald werk, vrijwilligerswerk of mantelzorg of -in het algemeen- het verrichten van een tegenprestatie.

Om aan de Participatie invulling te geven heeft de gemeente een aantal verordeningen vastgesteld²,

De Re-integratieverordening (april 2015)³ noemt een aantal voorzieningen die het college aan een inwoner kan bieden om zijn of haar arbeidsinschakeling te bewerkstelligen:

- Werkstage.
- Sociale activering (het verrichten van onbeloonde maatschappelijk zinvolle activiteiten gericht op Arbeidsinschakeling).
- Detacheringsbaan.
- Participatieplaats.
- Beschut werk.
- Ondersteuning bij leer-werktraject.
- Persoonlijke ondersteuning.
- Tijdelijke loonkostensubsidie werkgever.
- Activeringspremie parttime arbeid.
- Andere re-integratievoorzieningen (alle overige inspanningen van het college bedoeld om mensen aan het werk te helpen aanvullend op hun eigen inspanningen om werk te vinden).

Hierop aansluitend heeft het college Uitvoeringsprogramma's voor het re-integratiebeleid vastgesteld⁴, waarin uitvoering wordt gegeven aan de bovengenoemde verordeningen en voorzieningen.

Specifiek voor de Participatiewet geldt dat de gemeente verplicht is personen uit de doelgroep of hun vertegenwoordigers betreft bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Daartoe heeft de gemeente een cliëntenraad ingesteld.

² Voor een overzicht van de regelingen en verordeningen zie Bijlage 3.

³ Gemeentebblad 2020 nr. 293105 februari 2020.

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Bloemendaal/CVDR406319/CVDR406319_1.html Deze verordening is in april 2015 vastgesteld en in 2017 en 2020 gewijzigd.

⁴ Uitvoeringsprogramma Participatiebudget 2015 en vanaf 2016 tot met 2020 het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma Re-integratiebeleid

Tenslotte heeft de gemeente zich tot doel gesteld zoveel mogelijk in te kopen bij PSO gecertificeerde organisaties⁵. Het doel is om door middel van inkoop bij PSO gecertificeerde bedrijven de *werkgelegenheid* voor mensen met een afstand tot de *arbeidsmarkt te vergroten* en (indirect) door aantoonbaar socialer in te kopen.

Binnen het kader van bovenstaand traject heeft de gemeente de doelstellingen m.b.t. de uitstroom van mensen uit de bijstand niet nader geconcretiseerd, ook niet op het niveau van de verschillende voorzieningen. Dit blijkt o.a. uit de beantwoording van de vraag uit de raad (8 mei 2019) hoe het loopt met de begeleiding naar regulier beschut werk.

Het antwoord van het college luidt: "We hebben de cliënten goed in beeld. Het loopt redelijk goed. Er zijn voor nieuwe instromers nieuwe mogelijkheden zoals garantiebanen, loonkostensubsidie, jobcoach, aanpassingen aan de werkplek". Hierop volgt geen nieuwe vraag.

4.3 Samenvatting geformuleerd beleid

1. De beleidskaders en uitvoeringsplannen zijn actueel en vallen binnen de gestelde kaders.
2. De gemeente heeft alle wettelijke verplichtingen om de Participatiewet te vertalen naar gemeentelijke verordeningen en regels uitgevoerd.
3. Het voornaamste doel van de Participatiewet 2015: "zoveel mogelijk mensen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden of te ondersteunen bij het werk" heeft de gemeente niet nader gekwantificeerd.
4. Ondanks de beschikbaarheid van een groot aantal bronnen (zie bijlage 6) is niet duidelijk geworden hoe concreet het afwegingskader is om te besluiten waar en wanneer de inzet van voorzieningen mogelijk en nodig is.

⁵ De Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO) van TNO bestaat uit twee componenten: Zo is het een vrij toegankelijk meetinstrument dat objectief bepaalt in welke mate een organisatie socialer (inclusiever) onderneemt. En een, na certificeringsproces, uit te geven keurmerk.

5. Organisatie en uitvoering

5.1 Onderzoeksvraag

Hoe is de uitvoering van de Participatiewet in Bloemendaal georganiseerd?

Normenkader

- Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk belegd.
- De gemeente heeft inzicht in hoeverre de processen worden nageleefd.

5.2 Organisatie

De beleidsontwikkeling en uitvoering van de Participatiewet zijn belegd bij de Intergemeentelijke Afdeling Sociale Zaken (IASZ). IASZ fungeert als werkorganisatie van de Gemeenschappelijke Regeling die de gemeenten Bloemendaal, Heemstede met elkaar hebben gesloten.⁶

De taken van de afdeling IASZ zijn:

1. Uitkeringen verstrekken aan degenen die het nodig hebben.
2. Ondersteuning bieden bij het vinden van werk.
3. Bijzondere bijstand/minimabeleid bieden aan inwoners met een minimuminkomen.
4. Schuldhulpverlening bieden.
5. Personele bezetting leveren voor de Wmo-loketten.
6. Backoffice taken uitvoeren voor de Jeugdwet en de Wmo.

De IASZ heeft binnen dit takenpakket de volgende doelen/beoogde resultaten genoemd.

Deze betreffen met name het uitvoeringsproces:

1. Het leveren van juiste en volledige informatie voor de financiële verantwoording.
2. Het ondersteunen van college en bestuur door het opstellen van plannen, verslagen, regels, regelingen en verordeningen.
3. Het tijdig afhandelen van aanvragen c.q. het opstellen – voor elke cliënt - van een zogenaamd trajectplan voor de begeleiding naar werk.

De uitvoering van het Participatiebeleid is gebaseerd op doelgroepenbeleid. Afhankelijk van de doelgroep worden verschillende re-integratie-instrumenten gebruikt. De IASZ werkt procesmatig in het bijzonder bij de verwerking van aanvragen waar voor wettelijke termijnen gelden.

Bij werkzoekenden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt wordt vooral arbeidsbemiddeling toegepast door eigen consultants (IASZ) of door de tussenkomst van de re-integratiepartner Agros.

Voor werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt kunnen onder meer de volgende activiteiten en instrumenten worden ingezet.

- Werkstages (uitgevoerd door Pasmatch).
- Beschut werk (Bloemendaal is wettelijk verplicht in 2020 4 plekken te organiseren. De verplichting geldt alleen als er voldoende indicaties zijn. In 2019 is één indicatie afgegeven door het UWV)⁷.

⁶ Tot 1-1-2019 namen ook de gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude deel aan de regeling https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Heemstede/CVDR386184/CVDR386184_2.html

⁷ Bron: Uitvoeringsprogramma Re-integratiebeleid 2018 Gemeente Bloemendaal

- Bemiddeling (door Agros en Vluchtelingenwerk: dankzij project Startbaan zijn er in 2017 zijn er 4 statushouders uitgestroomd naar fulltime arbeid, 1 parttime arbeid, 1 werkervaringsplaats, 1 geplaatst op vrijwilligerswerk en 2 geplaatst op een opleiding. 2 zijn nog in traject.)⁸
- Begeleid werken (o.a. door IPS - Individuele Plaatsing en Steun).
- In het kader van banenafpraak (garantiebanen) voor bijstandsklanten en niet-uitkeringsgerechtigden met een arbeidsbeperking gaat het om de volgende instrumenten:
 1. Proefplaatsing.
 2. Loonwaardebepaling.
 3. Loonkostensubsidie: regulier of forfaitair (nader uitgewerkt in de Verordening loonkostensubsidie Participatiewet Bloemendaal 2015)⁹.
 4. Job coaching (nader uitgewerkt in de Beleidsregels jobcoaching Bloemendaal 2017).
 5. Werkplekaanpassingen.
 6. Uniforme no-risk polis.
 7. Mobiliteitsbonus.

De gemeente heeft met de uitvoeringspartners prestatieovereenkomsten gesloten waarin concrete doelstellingen staan, zowel voor de groep mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt als voor de groep met een grote afstand.

5.3 Ingezette capaciteit t.o.v. vergelijkbare gemeenten

Berenschot heeft een indicatieve vergelijking¹⁰ gemaakt van de capaciteit en uitvoeringskosten op de primaire taken inkomen (inclusief uitkeringsadministratie) en re-integratie.

De capaciteit voor inkomenstaken komt overeen met het benchmarkgemiddelde van de Benchmark Sociaal Domein van Berenschot. De capaciteit voor re-integratie ligt lager, maar dat heeft te maken met een relatief groter aantal taken dat wordt uitbesteed (o.a. Pasmatch en Agros). Indien uitbestedingskosten worden omgerekend naar fictieve capaciteit¹¹, dan is het verschil met het benchmarkgemiddelde klein (minder dan -10%).

N.B.: Het betreft hier een indicatieve en onvolledige vergelijking. Een afwijking onder het benchmarkgemiddelde kan zowel duiden op een krappe formatie als op hogere efficiency. De scope van dit onderzoek is te beperkt om daar verdere uitspraken over te kunnen doen. Wel valt in de uitvoeringsprogramma's op dat sprake is van een zakelijke en resultaatgerichte relatie met externe partijen. Van diverse instrumenten wordt bovendien aangegeven dat ze zijn of worden geëvalueerd. Dit draagt bij aan de kostenefficiëntie van het re-integratiebeleid.

5.4 Communicatie en overleg

De gemeente heeft in 2015 een communicatieplan opgesteld¹² dat vooral gericht was op de mensen die vanwege de decentralisatie voor het eerst met de gemeente te maken kregen vanwege de Jeugdwet en de nieuwe taken op het gebied van de WMO. Sindsdien is geen overkoepelend communicatieplan verschenen waarin het communicatiebeleid van de gemeente op het gebied van het sociaal domein is geëvalueerd of vernieuwd. Wel wordt in de werkplannen van IASZ aandacht

⁸ Bron: Uitvoeringsprogramma Re-integratiebeleid 2018 Gemeente Bloemendaal

⁹https://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Bloemendaal/400940/400940_1.html

¹⁰ Zie bijlage 5 voor toelichting referentiegroep

¹¹ Hiervoor delen we de uitbestedingskosten van Bloemendaal door de gemiddelde loonkosten per fte voor re-integratie van de Benchmark Sociaal Domein, en tellen dit op bij de fte's voor re-integratie.

¹² Communicatieplan 2015 Sociaal domein (corsa 2015032234)

besteed aan de communicatie (website, brochures en dergelijke). Daarin worden regels, rechten en plichten vertaald naar begrijpelijke taal.

Bijvoorbeeld: Mensen die een uitkering aanvragen, krijgen te maken met rechten en plichten die door de gemeente als volgt zijn verwoord:

- *Werk houden en vinden:* U doet uw best om werk te vinden en te houden. Als iemand u een baan aanbiedt, dan neemt u deze aan. Ook als die niet precies aansluit bij uw ervaring en opleiding.
- *Niet kunnen werken:* Heeft u bijvoorbeeld een medische beperking waardoor u niet kunt werken? Dan krijgt u een ontheffing. Dit betekent dat u niet naar werk hoeft te zoeken. Is deze beperking tijdelijk? Dan moet u wel een stage of opleiding volgen om de kans op werk na uw beperking te vergroten.
- *Re-integratie:* U werkt mee aan uw re-integratie. Dit betekent dat u uw best doet om vaardigheden te leren die u nodig heeft om werk te vinden. Bijvoorbeeld het volgen van een sollicitatietraining of tijdelijk onbetaald werk om ervaring op te doen.
- *Tegenprestatie:* Ontvangt u een bijstandsuitkering? Dan mag de IASZ u vragen om een nuttige onbetaalde activiteit te doen voor enkele uren per week zoals mantelzorg of vrijwilligerswerk. Dit heet een tegenprestatie.

Voor de participatie binnen de Participatiewet is de intergemeentelijke cliëntenraad benoemd. De cliëntenraad vergadert vier maal per jaar en geeft de IASZ gevraagd en ongevraagd advies over allerlei bijstands-gerelateerde onderwerpen. Iedere gemeente is met één of meerdere bijstandsgerechtigden vertegenwoordigd in de cliëntenraad. Ook de cliëntenparticipatie vanuit de WSW maakt vanaf 2019 onderdeel uit van de cliëntenraad. Wanneer zaken hier aanleiding toe geven voert de cliëntenraad overleg met de Wmo klankbordgroep (Heemstede) en de Wmo Raad Sociaal Domein (Bloemendaal).

5.5 Samenwerking en inhuur

Bloemendaal is onderdeel van de Arbeidsmarkt Regio Zuid Kennemerland en IJmond waarin zeven gemeenten liggen. Binnen de arbeidsmarktregio worden in samenwerking met het UWV de dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers vormgegeven, onder andere voor de re-integratie in het kader van de Participatiewet. De dienstverlening betreft o.a. het bijhouden gegevens over de in- en uitstroom, over de profielen van aanbieders en vragers en het opstellen van actieplannen ("perspectief op werk").

Het WerkgeversServicepunt Zuid-Kennemerland en IJmond is een samenwerkingsverband tussen UWV, IJmond Werkt! en Pasmatch Personeelsdiensten. De in de arbeidsregio aangesloten gemeenten (Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Velsen, Zandvoort) zijn hierin vertegenwoordigd.

Drie gemeenten (Beverwijk, Heemskerk en Velsen) besteden hun arbeidsbemiddeling uit aan één private partij, IJmond werkt!.

De vier andere gemeenten (Haarlem, Zandvoort, Heemstede, Bloemendaal) besteden hun re-integratie activiteiten deels aan publieke partners en deels aan private partners uit.

Van oudsher neemt Bloemendaal deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland Paswerk. Paswerk geeft mensen met afstand tot de arbeidsmarkt werk op basis van de WsW¹³. Sinds 2015 kunnen geen nieuwe mensen (wsw-ers) geplaatst worden bij Paswerk.

¹³ Wet Sociale werkvoorziening

Naast de deelname aan de GR Paswerk heeft de gemeente sinds 2015 contracten gesloten met diverse andere partijen voor de begeleiding van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt naar werk of anderszins waaronder Pasmatch, Agros en Vluchtelingenwerk, Stichting Taalcoaches en Hetisnetwerken

5.6 Samenvatting organisatie en uitvoering

- De gemeente heeft sinds 2015 een groot aantal maatregelen getroffen om de decentralisatie op te pakken (regelingen, verordeningen, administratieve voorschriften, een afdeling opgezet en bemenst (samen met Heemstede).
- De gemeente werkt samen met andere gemeenten bij de beleidsontwikkeling, de uitvoering en de kennisontwikkeling. Binnen de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond worden inmiddels veel zaken gezamenlijk aangepakt. Wel is er (nog) sprake van verschillende aanpak m.b.t. de aan- en uitbesteding tussen enerzijds de IJmond gemeenten en anderzijds de Zuid-Kennemerland gemeenten.
- De ingezette capaciteit voor re-integratie ligt iets onder het gemiddelde van de benchmark gemeenten¹⁴.
- De gemeente zorgt voor informatie naar de belanghebbenden en geeft invulling aan de plicht om hen te betrekken bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering. Daartoe heeft de gemeente participatie georganiseerd in een cliëntenraad die regelmatig bijeenkomt. De gemeente voldoet daarmee aan de wettelijke eisen op dit gebied. Ook organiseert de gemeente sinds 2017 klanttevredenheidsonderzoek¹⁵.

¹⁴ Bijlage 5 referentiegroep benchmark gemeenten

¹⁵ In hoofdstuk 7 staan de uitkomsten kort samengevat

6. Monitoring en verantwoording

6.1 Onderzoeksvraag

Hoe wordt de doelbereiking ten aanzien van de Participatiewet gemonitord en verantwoord?

Normen

- Er zijn inzichtelijke afspraken over het juist, volledig en tijdig informeren van de raad.
- De informatie geeft inzicht in de doelmatigheid en doeltreffendheid van de ingezette instrumenten.
- Er is inzicht in de kwaliteit van de verantwoordingsinformatie (juist, volledig, tijdig en controleerbaar).

6.2 Bevindingen

Elk jaarplan van IASZ bevat een verantwoordingsplan.

De monitoring op de doelbereiking en verantwoording vindt als volgt plaats:

1. Over in- en uitstroom van het aantal mensen dat in het kader van de Participatiewet ondersteuning krijgt wordt per half jaar gerapporteerd in respectievelijk een brief van het college aan de raad en het jaarverslag Sociaal Domein.
2. Over de financiële en bestuurlijke resultaten en ondersteuning wordt jaarlijks gerapporteerd in het gecombineerde Jaarplan/Jaarverslag van de afdeling IASZ.
3. Over de kwantitatieve doelstellingen wordt eveneens gerapporteerd in het Jaarplan van de afdeling IASZ. Voor dit onderdeel is een indicator benoemd: het trajectplan¹⁶.

Het Uitvoeringsprogramma re-integratie dat jaarlijks door het college naar de Raad wordt gestuurd bevat naast de voorgenomen activiteiten ook een terugblik op de ervaringen van het afgelopen jaar en (deels) de bereikte resultaten. Zo wordt jaarlijks gerapporteerd dat de arbeidsbemiddeling door Argos voor 50 -55% van de personen waarvoor bemiddeld werd succesvol was en dat dit voor 35% het geval is voor de personen (die iets meer begeleiding vergden) waarvoor Pasmatch bemiddelde. Voor het overige bevatten de jaarplannen cijfers betreffende deelname aan cursussen e.d. maar deze informatie wordt niet jaarlijks overzichtelijk gepresenteerd.

6.3 Samenvatting monitoring en verantwoording

1. Alleen voor het trajectplan (de tijd waarbinnen een aanvraag voor steun in het kader van de Participatiewet wordt behandeld) bestaat een cijfermatige indicator.
2. Voor het rapporteren van financiële cijfers en het indienen van jaarplannen en (half)jaarverslagen geldt als indicator dat de stukken tijdig en volledig worden aangeleverd.
3. Er zijn geen indicatoren voor de in- en uitstroom uit de bijstand, de kwaliteit van de uitstroom, behalve voor de contracten met Argos en Pasmatch waarin jaarlijks wordt genoemd dat circa 50% respectievelijk 35% succesvol is bemiddeld naar de arbeidsmarkt.

¹⁶ Voor andere onderdelen van het takenpakket van de afdeling IASZ zijn als indicatoren benoemd het percentage van de aanvragen dat binnen 3, 4 of 8 weken wordt afgehandeld. Daarvoor zijn ook concrete normen vastgesteld (deels wettelijk).

7. Inzicht in de resultaten

7.1 Onderzoeksvraag

Wat zijn de ontwikkelingen en wat zijn de resultaten ook in vergelijking tot andere gemeenten?

Normen

- De resultaten voldoen aan de wettelijke voorschriften en gestelde doelen.
- De resultaten zijn gelijk of beter dan die van de referentiegroep.

7.2 Ontwikkeling van het bijstandsbudget en -uitgaven

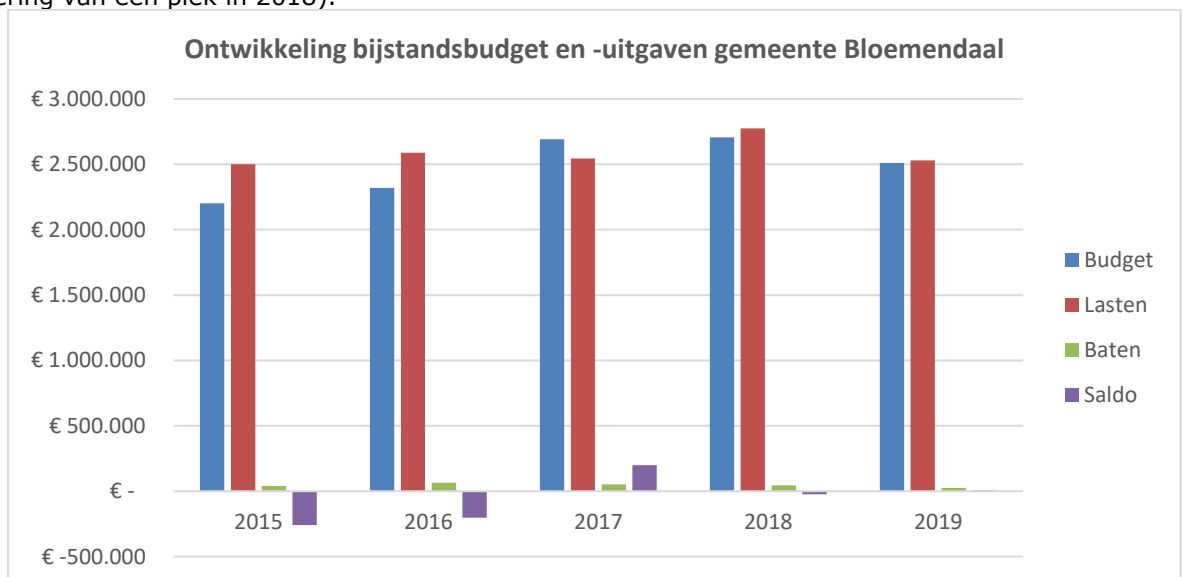
De financiering van de Participatiewet wordt voor een belangrijk deel bepaald door het BUIG-budget (gebundelde uitkering als bedoeld in art. 69 van de Participatiewet). Gemeenten met 15.000 – 40.000 inwoners worden met een glijdende schaal deels historisch en deels objectief gebudgetteerd, omdat voor kleinere gemeenten volledige toepassing van een objectief model niet goed mogelijk is.

Voor Bloemendaal houdt dat in dat circa twee derde van het budget wordt gebaseerd op basis van historische uitgaven, en een derde van het budget objectief wordt vastgesteld.

De hoogte van het BUIG-budget dat een gemeente ontvangt wordt bepaald door de hoogte van het macrobudget enerzijds (hoeveel geld het Rijk in totaal beschikbaar stelt in een jaar) en de verdeling anderzijds (hoe dit geld wordt verdeeld over de gemeenten).

De hoogte van het BUIG-budget kan voor gemeenten van jaar tot jaar sterk fluctueren en ook de lasten verschillen uiteraard van jaar tot jaar. De ervaring leert dat dit op voorhand moeilijk is in te schatten voor gemeenten.

Ook in Bloemendaal is zichtbaar dat het bijstandsbudget over afgelopen jaren fluctueerde. Met name in de eerste jaren na invoering van de Participatiewet leidde dit tot tekorten. In 2017 was juist sprake van een positief saldo. De uitgaven voor de bijstand zijn redelijk stabiel (met uitzondering van een piek in 2018).



Figuur 2: Ontwikkeling van het bijstandsbudget en -uitgaven in de gemeente Bloemendaal tussen 2015 en 2019; bron: Ministerie van SZW – bewerking Berenschot.

Naast het aantal bijstandsuitkeringen is ook de gemiddelde prijs per bijstandsuitkering van invloed op de lasten. De gemiddelde prijs per uitkering ligt in Bloemendaal ongeveer € 500,- hoger dan waar het Ministerie van SZW vanuit gaat in het verdeelmodel (zie: rekentool verdeelmodel 2020).

Naast gezinssamenstelling is deeltijdwerk een belangrijke factor die de gemiddelde prijs per uitkering betaald. Met het stimuleren van deeltijdwerk kan de gemiddelde prijs per uitkering gereduceerd worden. De gemeente Bloemendaal besteedt hier aandacht aan, o.a. door het verstrekken van een premie aan mensen die parttime werken vanaf het moment dat geen aanspraak meer gedaan kan worden op de inkomstenvrijlating conform de Participatiewet (uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid 2019 Bloemendaal).

Het aandeel parttimewerkenden (aantal mensen met inkomsten uit parttime werk als aandeel van alle huishoudens met een bijstandsuitkering) was in 2020 gelijk aan het gemiddelde van gemeenten met een vergelijkbare omvang; de gemiddelde inkomsten per maand van parttime werkenden lagen in Bloemendaal wel 11% lager dan gemiddeld (bron: Divosa benchmark).

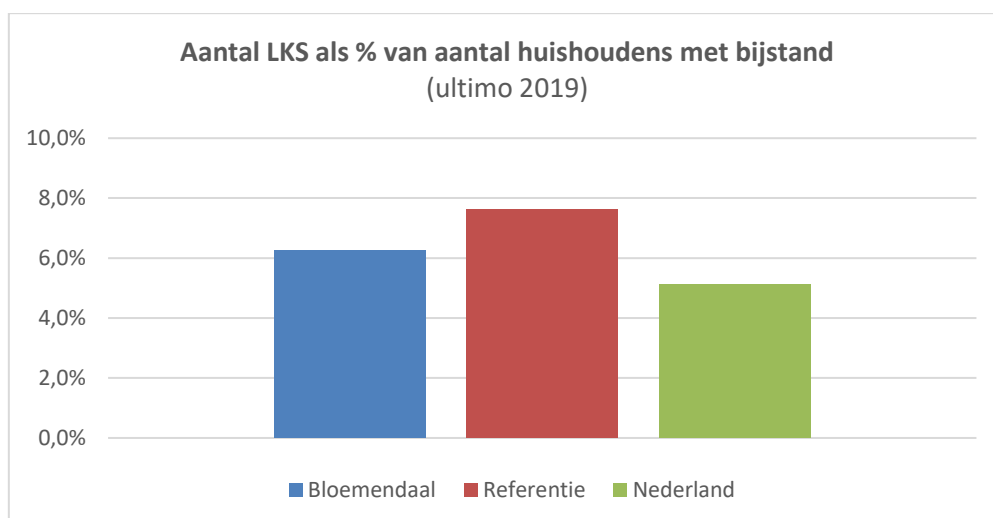
7.3 Inzet van instrumenten

In het uitvoeringsprogramma's re-integratie wordt aangegeven dat de volledige doelgroep baanafpraak in beeld is en met de nodige ondersteuning naar werk wordt begeleid indien mogelijk, en wordt gekeken naar andere vormen van participatie als betaalde arbeid niet mogelijk blijkt. In bijlage 3 zijn de detailoverzichten Inzet van Voorzieningen weergegeven.

Waar in de Divosa (kennis, netwerk en belangenbehartiging voor directeuren in het sociaal domein) vergelijkingen in 2015 nog 87% van de geboden voorzieningen/ingezette instrumenten per eind 2015 werd geboekt als: "overige" en 12% als WSW, zo was in 2020 (oktober) de categorie "overig" tot nul gereduceerd en was 83% geboekt als "voorziening naar werk of participatie, werken met loonkostensubsidie of ondersteuning op de werkplek (jobcoach)".

Loonkostensubsidie

De inzet van loonkostensubsidie (LKS) is een indicator van het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat (regulier) aan de slag is. Het aantal lopende loonkostensubsidies als percentage van het totaal aantal bijstandsuitkeringen was eind 2019 in Bloemendaal hoger dan landelijk gemiddeld. Wel ligt het lager dan in de referentiegroep.



Figuur 3: Aantal lopende reguliere Loonkostensubsidies als percentage van het aantal bijstandshuishoudens; bron: CBS – bewerking: Berenschot.

In gemeenten waar veel gebruik wordt gemaakt van LKS blijkt vaak dat daarmee gemakkelijker banen bij reguliere werkgevers gerealiseerd kunnen worden, wat een win-winsituatie kan opleveren voor werkgever, werkzoekende én de gemeente.

Weliswaar kost dit in eerste instantie geld voor met name bemiddeling en begeleiding, maar de besparing op de uitkering is immers meestal groter dan het bedrag voor loonkostensubsidie en begeleiding.

Beschut werk

Een ander instrument onder de Participatiewet betreft beschut werk (het gaat hier om *nieuw* beschutte werkplekken, en niet de beschutte werkplekken in de Wsw).

De Rijksoverheid stelt jaarlijks per gemeente het aantal ten minste te realiseren dienstbetrekkingen beschut werk vast (taakstelling).

De taakstelling voor Bloemendaal in 2020 betreft realisatie van vier beschutte werkplekken.¹⁷ De verplichting geldt echter alleen als er voldoende indicaties zijn. Tot 2019 was er slechts één indicatie binnen Bloemendaal. De gemeente streeft ernaar om, indien aan de orde, de beschutte werkplek ook te realiseren.

Vergelijking met CBS-cijfers is hier niet zinvol, omdat het CBS afrondt op tientallen, wat voor zowel Bloemendaal als veel referentiegemeenten betekent dat wordt afgerond naar 0.

Individuele studietoelagen

Individuele studietoelagen (IST): dit betreft een wettelijke regeling voor financiële steun aan studenten met een arbeidshandicap/ beperking, zodat zij een studie kunnen volgen.

Er zijn in 2016 geen aanvragen IST ontvangen.

Er zijn in 2017 twee aanvragen voor individuele studietoelage ontvangen.

Er zijn in 2018 en 2019 zijn geen aanvragen voor individuele studietoelage ontvangen en dus geen uitgaven gedaan.

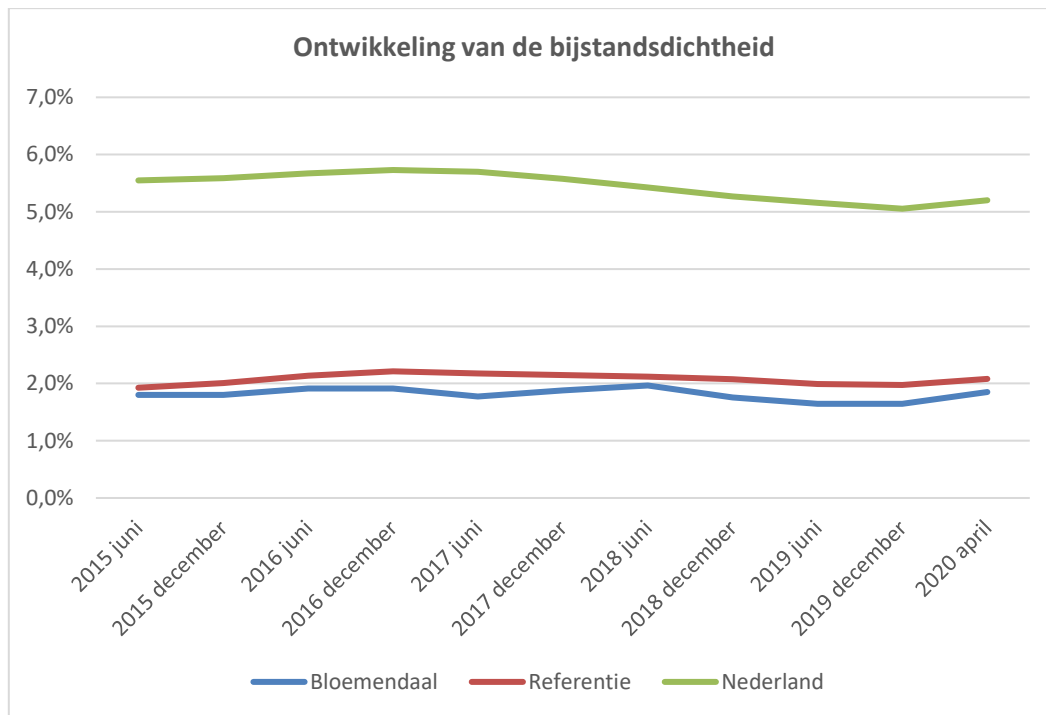
7.4 Kwantitatieve resultaten

Bijstandsdichtheid

De bijstandsdichtheid in Bloemendaal is sinds de invoering van de Participatiewet redelijk stabiel, tussen de 1,8% en 2%. Dat betreft ongeveer 160 tot 190 huishoudens. In 2019 zette een iets sterkere daling in naar 1,6%.

Begin 2020 liep de bijstandsdichtheid echter weer op tot 1,9%, vermoedelijk als direct gevolg van de coronamaatregelen. Daarbij geldt dat in een kleinere gemeente als Bloemendaal een verschil van enkele bijstandsuitkeringen direct al terug te zien is in de ontwikkeling van de bijstandsdichtheid.

¹⁷ Regeling vaststelling aantallen beschut werk 2020



Figuur 4: Ontwikkeling van de bijstandsdichtheid tussen 2015 en april 2020; bron: CBS. Bewerking Berenschot.

Zoals in figuur 3 te zien is, ligt de bijstandsdichtheid in Bloemendaal in afgelopen jaren consequent iets onder dat van de referentiegroep. De bijstandsdichtheid ligt in zowel Bloemendaal als de referentiegroep fors lager dan landelijk gemiddeld, wat vooral met externe kenmerken te maken heeft (waaronder sociale structuur een belangrijke factor is).

In de door de gemeente ter beschikking gestelde rapportages van de Divosa benchmark zien we in de gemiddelde in- en uitstroombepalingen op jaarbasis geen hele opvallende afwijkingen in de afgelopen jaren. De doorstroom is dus vergelijkbaar met andere gemeenten.

Het percentage aanvragen dat resulteert in een bijstandsuitkering lag in 2019 op 84% in Bloemendaal. Dat is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van de Divosa benchmark. Dit percentage kan eventueel gereduceerd worden door in te zetten op toeleiding naar werk nog voor een uitkeringsaanvraag definitief is afgehandeld. Uiteraard geldt verder onverkort dat de gemeente een bijstandsuitkering dient te verstrekken wanneer een inwoner daar op grond van de Participatiewet recht op heeft.

Uitstroom

Over de uitstroom melden de jaarverslagen het volgende:

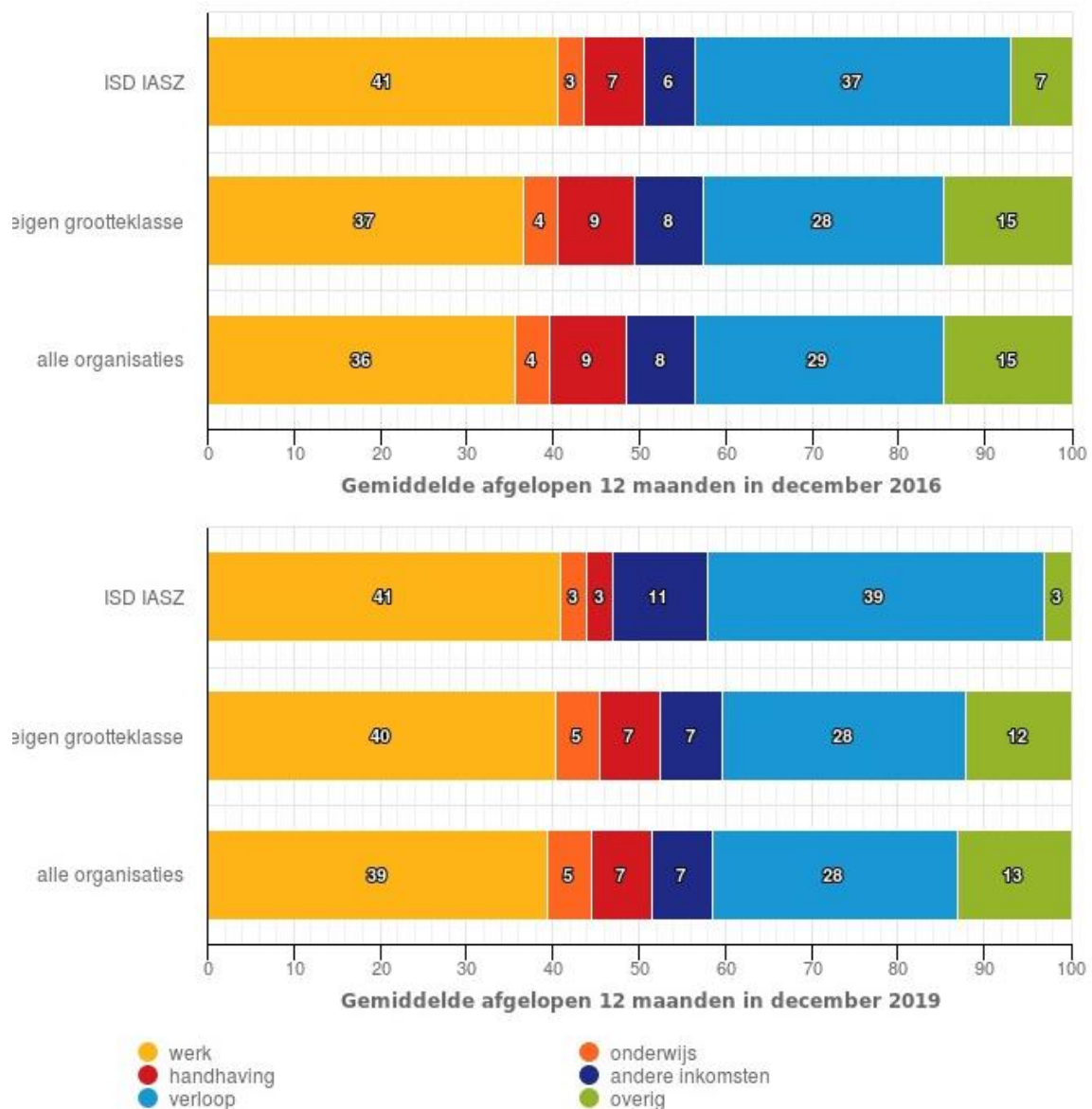
- 2015: geen cijfers.
- 2016: 21 uitkeringen zijn beëindigd omdat er werk is gevonden. Daarnaast zijn er 30 mensen in Bloemendaal gestart met parttime werk.
- 2017: 25 uitkeringen zijn beëindigd omdat mensen werk hebben gevonden. Daarnaast zijn er 67 mensen in Bloemendaal met parttime werk naast de uitkering.
- 2018: 36 uitkeringen zijn beëindigd omdat er werk is gevonden. Daarnaast zijn er 70 mensen in Bloemendaal met parttime werk naast de uitkering.
- 2019: 28 uitkeringen zijn beëindigd omdat er werk is gevonden. Daarnaast zijn er 36 mensen in Bloemendaal met parttime werk naast de uitkering.

Het jaarlijkse Uitvoeringsplan Re-integratie meldt dat in de overeenkomsten met Argos en Pasmatch streefcijfers worden afgesproken voor de arbeidsbemiddeling van uitkeringsgerechtigden met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt respectievelijk mensen die enige extra begeleiding nodig hebben van 50% respectievelijk 35% procent succesvolle bemiddeling. Deze streefcijfers worden volgens de uitvoeringsplannen ook jaarlijks behaald.

Uitstroomredenen

Er zijn verschillende redenen waardoor mensen uit de bijstand kunnen stromen. Het vinden van betaald werk is daar uiteraard één van, maar mensen kunnen ook uitstromen omdat ze een opleiding starten, verhuizen naar een andere gemeente of omdat (geconstateerd wordt dat) er geen recht meer is op een uitkering vanwege bijvoorbeeld andere inkomsten. Onderstaande figuren geven inzicht in de uitstroomredenen.

Trendgrafiek: redenen beëindiging uitkeringen



Figuur 5: Trendgrafiek redenen uitstroom bijstand in 2016 en 2019; bron: Divosabenchmark.

In de vergelijking tussen 2016 en 2019 zien we dat een stabiel percentage van 41% van de uitstroom wordt verklaard door uitstroom naar werk. Dat is een iets hoger aandeel dan landelijk en in gemeenten van vergelijkbare omvang. Wat opvalt van 2016 op 2019 is het verschil tussen

handhaving enerzijds en andere inkomsten anderzijds. Opgeteld is het aandeel van deze twee categorieën in de vergeleken jaren gelijk. Waar in de landelijke pers de handhaving recentelijk veel aandacht kreeg, vanwege de sinds 2013 bestaande verplichting om bij een overtreding van de regels – zoals schending van de informatieplicht - in 100% van de gevallen maatregelen te treffen en sancties op te leggen, blijkt uit bovenstaande gegevens dat in Bloemendaal geen sprake is van toegenomen uitstroom vanwege handhaving. Het aandeel handhaving in de uitstroom is zowel in absolute zin als relatief ten opzichte van andere gemeenten afgenomen.

Uit onderzoek van Berenschot in 2017 bleek dat het aandeel langdurig in de bijstand (langer dan 2 jaar en langer dan 5 jaar) in Bloemendaal hoger is dan het aandeel in de referentiegroep (maar vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde).

Bloemendaal heeft de afgelopen jaren – naast de begeleiding naar een volledige baan – sterk ingezet op deeltijdwerk. Tussen 2016 en 2018 is een verdubbeling zichtbaar. In 2019 was deze toename echter weer tenietgedaan.

Onderdeel van de uitstroom uit de bijstand is de uitstroom van voormalige WsW-ers die vóór 2015 werk vonden bij de sociale werkvoorziening Paswerk.

De uitstroom uit Paswerk bedraagt gemiddeld per jaar ongeveer 10%. (3 van de 30 mensen uit Bloemendaal die bij Paswerk werk(t)en). De voornaamste reden is pensionering/AOW.

Resultaten tegenprestatie

Op 27 november 2019 stuurt het college aan de Raad een collegebrief (corsanummer 2019008223) met daarin cijfers over 2019. Van voorgaande jaren zijn geen cijfers aangetroffen.

<u>Aantal uitkeringsgerechtigden:</u>	206
- Ontheffing re-integratieverplichtingen om medische gronden	70
- Volgers actief extern re-integratietraject	31
<u>Doelgroep Tegenprestatie:</u>	105
- Personen die vrijwilligerswerk doen	57
- Personen die mantelzorg doen	12
- Personen die nog geen vrijwilligerswerk of mantelzorg doen (geen weigeraars)	36

7.5 Kwalitatieve resultaten

De uitvoeringsorganisatie van de GR, IASZ, geeft elk jaar in haar jaarplan een overzicht van in het voorgaande jaar geleverde prestatie aan de hand van de drie indicatoren die de gemeente heeft vastgesteld:

1. Financiële indicatoren.
2. Bestuurlijke indicatoren.
3. Kwaliteitsindicatoren.

Uit de jaarplannen/jaarverslagen blijkt:

1. In elk van de onderzochte jaren is de benodigde financiële informatie tijdig aangeleverd.
2. De voor de beleidsontwikkeling benodigde rapporten en voor de beleidsuitvoering, regelingen en verordeningen zijn binnen de geplande tijd aangeleverd. Ook zijn de geplande overleggen en ondersteuning van het bestuur gerealiseerd. Hetzelfde geldt voor de organisatie van de cliëntenraad. (Half)jaar rapportages aan het college zijn geleverd.
3. Elk jaar zijn alle bijstandsgerechtigden met een arbeidsverplichting gesproken en is een trajectplan opgesteld of in de maak. Er zijn geen achterstanden.

De jaarplannen/jaarverslagen laten zien dat het aantal teksten ("producties") tussen 2015 en 2019 fors is toegenomen. Ook is vastgesteld dat het aantal verschillende instrumenten/voorzieningen waarvoor deze producties onder andere zijn opgesteld eveneens gestaag is toegenomen.

7.6 Resultaten van de intergemeentelijke samenwerking

De samenwerking binnen de GR Paswerk is na 2015 succesvol voortgezet. Hoewel er geen nieuwe instroom meer is en de bijdrage van de rijksoverheid sterk is afgenomen heeft Paswerk kans gezien de organisatie ook in financieel opzicht goed overeind te houden door bezuinigen op de overhead en door het vergroten van de toegevoegde waarde van het werk. Dit blijkt ook uit de jaarlijkse uitvoerige begrotingen en jaarverslagen.

Ook de samenwerking tussen Bloemendaal en Heemstede in de gezamenlijke afdeling IASZ wordt als succesvol ervaren. In de jaarverslagen en werkplannen is veel aandacht voor a. het leveren van juiste en volledige informatie voor de financiële verantwoording, voor b. het ondersteunen van college en bestuur door het opstellen van plannen, verslagen, regels, regelingen en verordeningen en voor c. het tijdig afhandelen van aanvragen c.q. het opstellen – voor elke cliënt - van een zogenaamd trajectplan voor de begeleiding naar werk. Uit bijlage 1 blijkt dat de afdeling de onder a, b en c benoemde doelen in het algemeen haalt en dat het aantal producties (rapporten e.d.) jaarlijks toeneemt.

De samenwerking binnen de arbeidsmarktregio lijkt met name sinds 2017 goed op gang gekomen. Wel is er nog een verschil in aanpak tussen de IJmond-gemeenten en de Zuid-Kennemerland gemeenten. De re-integratiepartijen hebben elk een eigen werkgeversbenadering. Het Werkgeversservicepunt (WSP) waar Bloemendaal in deelneemt schrijft: De volgende stap naar een onderling afgestemde eenduidige en herkenbare publieke benadering van werkgevers moet nog worden gemaakt. De kwaliteit van de dienstverlening en van de service aan werkgevers kan nog verbeterd worden.

De samenwerking op het WSP De huidige onderlinge samenwerking gebeurt op basis van vrijwilligheid. Samenwerkingsafspraken zijn nodig om de basis te verstevigen. De huidige onderlinge samenwerking gebeurt op basis van vrijwilligheid. Samenwerkingsafspraken zijn nodig om de basis te verstevigen.

7.7 Resultaten vanuit cliënten gezien

Op 14 maart 2018 schrijft het college aan de raad dat op zowel het vlak van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet is voorzien in de instelling van cliëntenraden, conform wetgeving op dat punt. Aan de instelling van een (extra) cliëntenraad voor bijstandsgerechtigden (waar de Raad naar had gevraagd) bestaat geen behoefte.

De cliëntenraad komt (kwam?) elke twee maanden bijeen. Het uitvoeringsprogramma Sociaal Beleid 2019-2022 meldt dat de cliëntenraad géén jaarverslag (meer) schrijft. De reden daarvoor is onbekend.

Uit het klanttevredenheidsonderzoek (2017 en 2019) blijkt dat het participatiegesprek door 79% van de respondenten als zeer goed, goed of voldoende wordt aangemerkt en door 21% als onvoldoende. In hoeverre dit doorwerkt in de re-integratieresultaten staat niet beschreven.

7.8 Toenemende inspanning per cliënt

Uit het Trendrapport en arbeidsmarktagenda voor Zuid-Kennemerland & IJmond, BEA 2018, blijkt dat ondanks de hoge conjunctuur (tot de Coronacrisis) en de daaruit voortvloeiende arbeidsvraag een deel van de cliënten niet of zeer moeilijk aan het werk komt.

Geconstateerd wordt dat dit doorgaans niet alleen een kwestie is van diploma's of een tekortschietend netwerk onder werkgevers maar ook dat in de groep 'reguliere' niet-werkende werkzoekenden de gemiddelde zelfredzaamheid lijkt af te nemen.

Dit hangt samen met een andere waarneming, namelijk dat de samenstelling van het cliëntenbestand van sociale diensten verandert, waarbij de te bemiddelen populatie geleidelijk:

- lager opgeleid is dan voorheen;
- vaker een niet-westerse achtergrond heeft;
- steeds minder goed 'leerbaar' lijkt vanwege zowel cognitieve als sociale kenmerken;
- vaker last heeft van meerdere bijkomende problemen op het terrein van gezondheid, schulden, verslaving en psychosociale aspecten en mede daardoor langer in een uitkeringssituatie zit.

Het gevolg is dat de gemiddelde inspanning per cliënt bij gelijkblijvend resultaat gestaag toeneemt.

7.9 Samenvatting ontwikkelingen en de resultaten

1. Het Participatiebeleid wordt procesmatig uitgevoerd. De gemeente heeft het werkproces en de administratie goed op orde.
2. De uitvoering gaat gepaard met hoge administratieve lasten (uitgebreide dossiers, voortgangsrapporten, jaarplannen en (half)jaarverslagen). Het aantal producties dat de afdeling IASZ in haar jaarplan vermeldt tonen een stijgende lijn: van 9 in 2016 tot 22 in 2019.
3. De prestatie-indicatoren betreffen het administratieve proces (financiële verslaglegging, overlegfrequentie en rapportagefrequentie en dossiervorming). Van de kosten en opbrengsten per cliënt onder het nieuwe beleid is geen goed overzicht.
4. Bloemendaal heeft de aanpak voor nieuwe instroom goed op orde. Er is de afgelopen jaren een gedifferentieerd aanbod ontwikkeld. De bijstandsdichtheid blijft stabiel.
5. Het aandeel "langdurig in de bijstand" is hoger dan bij de referentiegroep, maar vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Wat hiervan de oorzaak is, is niet bekend.
6. Het resultaat gemeten aan de uitstroom is vergelijkbaar met dat van de referentiegemeenten: ongeveer één derde van de mensen die gebruik maken van de bijstand stroomt jaarlijks uit. Waar vóór 2015 het aantal mensen dat een uitkering kreeg via de bijstandswet gemiddeld per jaar met enkele procenten steeg (de instroom overtrof de uitstroom), is die tendens na 2015 omgebogen. In- en uitstroom zijn sindsdien stabiel (afgezien van een afwijking in 2018).
7. Het lijkt onvermijdelijk dat de gemiddelde inspanning per cliënt om naar werk te worden begeleid toeneemt. Uit de verslagen van Bloemendaal blijkt nog niet dat dit nu al aan de orde is: de resultaten zijn – bij min of meer gelijkblijvende bezetting en kosten sinds 2015 stabiel.
8. De gemiddelde kosten per bijstandsgerechtigde zijn in Bloemendaal circa € 500,- hoger dan het door het Ministerie van SZW berekende normbedrag in het verdeelmodel (zie: Ministerie van SZW Rekentool Participatiewet 2020). Hiertegenover staat dat uit de benchmark blijkt dat de prijs van de uitkeringen van Bloemendaal en Heemstede gezamenlijk, na aftrek van de baten, duidelijk lager ligt (eveneens gemiddeld circa € 500) dan die in gemeenten in dezelfde grootteklasse.
9. De inzet van de gemeente om naast de begeleiding naar een volledige baan ook in te zetten op parttime werk was succesvol en vergelijkbaar met die van gemeenten met

dezelfde omvang. Na 2018 is het aantal mensen dat op die manier deels uit de bijstand kon weer verminderd.

10. De begrotingen en jaarrekeningen van Paswerk laten zien dat de consequenties van de afnemende bijdrage van de rijksoverheid aan beschermd werken goed zijn opgevangen door bezuinigingen en door een toename van de renderende omzet. De gemeentelijke bijdrage aan Paswerk bleef daardoor gemiddeld genomen op gelijk niveau.
11. De samenwerking binnen de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond komt sinds 2017 steeds meer van de grond, met name op het gebied van gegevensuitwisseling. De samenwerking kan richting de werkgevers nog worden verbeterd.
12. Het vergelijken van gemeenten op basis van DIVOSA- of CBS-cijfers is goed mogelijk op jaarbasis, bijvoorbeeld voor de inzet van re-integratie instrumenten (voorzieningen, bijlage 2). Vergelijking over de jaren heen is op basis van deze cijfers niet goed mogelijk o.a. doordat na 2018 de indeling van de grafieken is gewijzigd.
13. Hoewel de cijfers over de aantallen personen en de uitgaven en inkomsten op hoofdlijnen een consistent beeld vertonen, komen de cijfers uit de verschillende bronnen (Jaarverslagen, Begrotingen, Informatiebrieven, CBS ("Waar staat je gemeente")) niet altijd overeen, bijvoorbeeld door het gebruik van verschillende definities of peildata.

8. Informeren van de raad

8.1 Onderzoeksvraag

Hoe wordt de raad geïnformeerd over de bereikte resultaten van de uitvoering Participatiewet?

Normen

- De raad heeft de afgesproken informatie tijdig ontvangen.
- De raad heeft zijn kaderstellende en controlerende taak uit te kunnen voeren.

8.2 Bevindingen

Jaarplannen en Jaarverslagen Sociaal Domein, Werkplannen Participatiewet en (half)jaarverslagen, Begrotingen

De informatievoorziening naar de raad volgt de Planning & Control-cyclus.

De raad c.q. de Commissie Samenleving heeft zich in 2014 en begin 2015 grondig voorbereid op de komst van de nieuwe taken op het gebied van het Sociaal Domein. Relatief ging daarbij de meeste aandacht uit naar de Wmo en de Jeugdzorg.

Daar tegenover stond dat de instrumentatie (verordeningen, beleidsregels etc.) van de uitvoering van de Participatiewet (het kader) zeer uitgebreid is (zie bijlage 3).

Sindsdien wordt de Raad jaarlijks en (v.w.b. IASZ halfjaarlijks) geïnformeerd door middel van voorgangsrapportages en (half)jaarrapporten welke ter kennisname aan de raad worden gestuurd.

De raad is over het algemeen zeer lovend over de informatie die het jaarverslag Sociaal Domein biedt: 2018: "een prachtig stuk, dit is wat wij doen, een naslagwerk", 2019: "duidelijk en overzichtelijk, goed leesbaar". Maar er zijn ook kanttekeningen: "de betekenis van de cijfers is niet altijd duidelijk, de tekst is te uitgebreid en te weinig toegespitst op het werk van de Raad".

In hoeverre deze opmerkingen ook betrekking hebben op de verslaglegging over de uitvoering van de Participatiewet kan niet uit de teksten worden opgemaakt.

Doelen SMART formuleren

Bij de start in 2015 werd een motie van Groen Links waarin het college werd opgedragen om de doelen van het sociaal beleid, waaronder die op het gebied van de Participatiewet SMART te formuleren. De motie werd verworpen, maar de vraag naar concrete cijfers kwam geregeld terug in de raad.

In de bespreking van het nieuwe Beleidsplan Sociaal Domein 2019 -2023 kwam weer de vraag naar voren of het plan concreter kon worden gemaakt. In eerste instantie pleitte een meerderheid van de leden van de commissie Samenleving voor het terugtrekken van de nota zodat het college de gelegenheid zou krijgen om de plannen aan te vullen met SMART geformuleerde doelen. Het college is van mening dat het beleidsplan alleen doelen op hoofdlijnen dient te bevatten die binnen de jaarlijkse begrotingscyclus concreet worden gemaakt.

Op 2 april 2019 wordt het plan weer besproken in de commissie Samenleving. Het college heeft aan het beleidsplan toegevoegd een Activiteitenoverzicht Beleidsplan Sociaal Domein 2019-2022 (corsa 2019001848). Dit schema betekent niet dat de doelen nu zijn geformuleerd op de wijze die door de commissie Samenleving was gevraagd. Zo luidt de tekst over het onderwerp Participatiewet: (hoofdstuk 4 "Meedoen naar Vermogen"):

4.5 Ondersteuning gericht op werk

- *Inwoners ondersteunen bij het vinden van werk.*
- *Intensivering, dekking uit de begroting.*
- *Jaarlijkse collegebrief betreffende het uitvoeringsprogramma Re-integratie (23-01-2019).*

De jaarlijkse Uitvoeringsprogramma's Re-integratiebeleid noemen evenmin SMART geformuleerde doelen.

De Commissie Samenleving toont positief over de verslaglegging. De uitgangspunten van het Beleidsplan worden onderschreven en de toelichting dat in uitvoeringsplannen en begrotingen het beleid verder zal worden geconcretiseerd wordt aanvaard. De raad komt niet meer terug op de eerder gevraagde grotere duidelijkheid over de doelrealisatie ("SMART geformuleerde doelen").

Aandacht voor de cliënten

Op 6 december 2017 vraagt de commissie Samenleving aan het college of zij wil onderzoeken of er ook belangstelling bestaat voor het instellen van een cliëntenraad (conform art. 47 Participatiewet). Het college antwoordt (Corsa nummer 2018003767) dat op zowel het vlak van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet reeds is voorzien in de instelling van cliëntenraden, conform wetgeving op dat punt. Aan de instelling van een (extra) cliëntenraad bestaat daarom geen behoefte.

De cliëntenraad komt (kwam?) elke twee maanden bijeen. Het uitvoeringsprogramma Sociaal Beleid 2019-2022 meldt dat de cliëntenraad géén jaarverslag (meer) schrijft. De reden daarvoor is onbekend. De raad of de commissie Samenleving hebben geen enkele keer gerefereerd aan de verslagen van de bijeenkomsten van de cliëntenraad Participatiewet of de Cliëntenraad Werk en Inkomen.

Aandacht voor Beschut Werken

Sinds 2017 is het bieden van beschut werk een verplichting geworden.

Op 5 april 2017 wordt in de commissie Samenleving de vraag gesteld (in het kader van de bespreking van de Re-integratieverordening): "Hoe het is gesteld met de plaatsing in beschut werken?" Het antwoord luidt: "Nog geen mensen geplaatst."

De UWV stelt strenge toelatingseisen. Daardoor heeft zij nog geen positieve adviezen voor plaatsing afgegeven. Aansluitend wijst het college op de mogelijkheden om – als alternatief voor beschut werken – deel te nemen aan activiteiten in het kader van de Wmo. Dit ontlokt bij één van de commissieleden de opmerking dat "meedoen belangrijker is dan werk". Dit blijft verder onweersproken.

IASZ

De raad toont zich tevreden over de informatie die haar over de werkzaamheden van IASZ wordt toegestuurd. ISAZ levert elk jaar in het jaarplan ook een terugblik op de in het voorgaande jaar bereikte resultaten. Dit wordt ter kennisname naar de raad gestuurd maar sinds 2016 zet de commissie Samenleving het jaarplan elk jaar op de agenda.

Paswerk

De gemeenteraad is elk jaar zeer tevreden over de jaarrekening en de begroting van Paswerk. Paswerk ziet sinds 2015 kans om ondanks de afnemende rijksbijdrage de uitgaven voor de gemeenten op gelijk niveau te houden door te bezuinigen op de uitgaven en door de toegevoegde waarde per medewerker te vergroten. Vertegenwoordigers van Paswerk zijn bij elk vergadering waar de begroting wordt besproken aanwezig om toelichting te geven. Dit wordt door de raadsleden zeer op prijs gesteld.

Over de uitstroom of de instroom in "nieuw beschut werken" worden geen vragen gesteld. Paswerk levert in de jaarrekening noch in de begroting cijfers waaruit het aandeel van Bloemendaal in de

formatie e.d. kan worden afgeleid. Er wordt volstaan met een uitsplitsing per gemeente van de totale inkomsten en uitgaven. Dit resulteert in een jaarlijkse uitgave uit de eigen begroting van Bloemendaal van enkele tienduizenden euro's waarover geen vragen worden gesteld.

Op de vraag: hoe gaat het met de uitstroom op 8 mei 2019 komt een algemeen antwoord: "De meeste uitstroom betreft pensionering. Alle bestaande Wsw-ers behouden hun rechten".

8.3 Samenvatting informeren van de raad

1. De Raad heeft d.m.v. beleidsplannen, jaarplannen, begrotingen en (halfjaar-)verslagen tijdig veel informatie gekregen.
2. De meeste vragen die de commissie Samenleving in de periode 2015 -medio 2020 stelde over het onderwerp Participatiewet betroffen financiële aspecten met name die betreffende de jaarcijfers van Paswerk en de financiële bijdrage van de gemeente aan deze GR.
3. De door een deel van de raad bij herhaling gevraagde SMART geformuleerde doelen en daarbij behorende resultaten hebben de raad niet bereikt omdat daar geen besluiten over zijn genomen.
4. De raad heeft – in het algemeen in de Commissie Samenleving – incidenteel gevraagd naar specifieke onderwerpen zoals de tegenprestatie en de instelling van een cliëntenraad.

Bijlage 1 – Kwalitatieve resultaten IASZ

2014 en 2015

Omdat de Re-integratie in 2014 nog geen onderdeel van het sociaal beleid was en omdat er in 2015 geen jaarplan is opgesteld omdat er gewerkt werd aan het Beleidsplan sociaal domein, wordt over de (beoogde) resultaten op het gebied van re-integratie/participatie in het jaarplan 2016 niet gerapporteerd. Wel wordt gerapporteerd dat de benodigde informatie is geleverd voor een (goedkeurende) accountantsverklaring.

2016

De afgesproken indicatoren voor **2016** zijn gerealiseerd. De IASZ heeft in totaal de volgende bestuurlijke producties geleverd:

- Aanbesteding re-integratiediensten inclusief raamovereenkomsten.
- Uitvoeringsprogramma Participatiewet 2016.
- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2017-2019.
- Overeenkomst Vluchtelingenwerk.
- Beleidsregels Wet Taaleis.
- Evaluatie Poortmodel (werkwijze bij nieuwe uitkeringsaanvragen).
- Beleidsplan Handhaving.
- Klanttevredenheidsonderzoek Participatiewet IASZ.
- Voorstel vangnetuitkering Participatiewet 2016.

De IASZ heeft de volgende zaken gerealiseerd op het gebied van de:

a. financiële indicatoren: De IASZ heeft tijdig alle producties geleverd aan de deelnemende gemeenten ten behoeve van de P&C cyclus. Iedere maand zijn financiële gegevens geleverd aan de portefeuillehouders. Aan alle gemeenten zijn accountantsverklaringen geleverd die hebben geleid tot een goedkeurende verklaring van de jaarrekening 2015.

b. bestuursindicatoren: Er zijn in 2016 vier portefeuillehoudersoverleggen IASZ geweest. De IASZ heeft zich over haar prestaties in het eerste half jaar van 2016 verantwoord in de halfjaarrapportage Sociaal Domein. In de jaarrapportage Sociaal Domein zal de IASZ de prestaties presenteren over het gehele jaar.

c. kwaliteitsindicatoren: Onderdeel re-integratie/participatie: Een (traject)plan voor iedereen in de bijstand met een arbeidsverplichting Resultaat: Iedereen in de bijstand met een arbeidsverplichting is gesproken en een trajectplan is opgesteld.

2017

De afgesproken indicatoren voor **2017** zijn gerealiseerd.

De IASZ heeft de volgende zeventien bestuurlijke producties geleverd:

- Verordening Individuele Studietoelage.
- Re-integratieverordening.
- Maatregelenverordening.
- Jaarplan 2017.
- Beleidsregels Schuldhulpverlening, inclusief dienstverleningsovereenkomst.
- Voorstel pilot 023 Steunfonds (Schuldhulpverlening).
- Verstrekkingenboek Bijzondere Bijstand.
- Uitvoeringsprogramma Participatiewet 2017.
- Beleidsplan Minimabeleid 2017-2018.
- Beleidsregels Minimabeleid.
- Beleidsregels Jobcoaching.
- Begroting en Jaarrekening Paswerk.
- Voorstel Huisvesting Paswerk.
- Voorstel (afhandeling) uittreding Haarlemmerliede en Spaarnwoude uit de IASZ.

- Voorstel Vangnetuitkering Participatiewet 2017 Heemstede.
- Voorstel verhoging bijdrage collectieve zorgverzekering.
- Voorstel Participatieverklaringstraject nieuwe inburgeringsplichtigen.

De IASZ heeft de volgende zaken gerealiseerd op het gebied van de:

a. financiële indicatoren: De IASZ heeft tijdig alle producties geleverd aan de deelnemende gemeenten ten behoeve van de P&C cyclus. Iedere maand zijn financiële gegevens geleverd aan de portefeuillehouders. Aan alle gemeenten zijn tijdig accountantsverklaringen geleverd. In Heemstede en Bloemendaal hebben die geleid tot een goedkeurende verklaring van de jaarrekening 2016. In Haarlemmerliede en Spaarnwoude is een verklaring afgegeven met een beperking.

b. bestuursindicatoren: Er zijn in 2017 vier portefeuillehoudersoverleggen IASZ geweest. De IASZ heeft zich over haar prestaties in het eerste half jaar van 2017 verantwoord in de halfjaarrapportage Sociaal Domein. In de jaarrapportage Sociaal Domein zal de IASZ de prestaties presenteren over het gehele jaar. Jaarplan IASZ 2018 Pagina 19 van 20.

c. kwaliteitsindicatoren: Onderdeel re-integratie/participatie: Een (traject)plan voor iedereen in de bijstand met een arbeidsverplichting Resultaat: Iedereen in de bijstand met een arbeidsverplichting is gesproken en een trajectplan is opgesteld of in de maak.

2018

De afgesproken indicatoren voor **2018** zijn gerealiseerd.

De IASZ heeft de volgende dertien bestuurlijke producties geleverd:

- Verkenning Participatiebedrijf.
- Jaarplan 2018.
- Subsidieaanvraag stichting Fonds Urgente Noden 2018.
- Verstrekkingsboek Bijzondere Bijstand 2018.
- Ambities regionale arbeidsmarktagenda.
- Uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid 2018.
- Overeenkomst Vluchtelingenwerk 2018.
- Begroting en Jaarrekening Paswerk.
- Proces onderhandse aanbesteding re-integratie voor 2019.
- Proces uittreding Haarlemmerliede en Spaarnwoude uit de GR Paswerk.
- Wijzigingsbesluit GR IASZ.
- Verordening cliëntenraad Werk en Inkomen.
- Voorstel Kledingcadeaukaart voor minima.

De IASZ heeft de volgende zaken gerealiseerd op het gebied van de:

a. financiële indicatoren: De IASZ heeft tijdig alle producties geleverd aan de deelnemende gemeenten ten behoeve van de P&C cyclus. Iedere maand zijn financiële gegevens geleverd aan de portefeuillehouders. Aan alle gemeenten zijn tijdig accountantsverklaringen geleverd. In alle gemeenten hebben die geleid tot een goedkeurende verklaring van de jaarrekening 2017!

b. bestuursindicatoren: Er zijn in 2018 drie portefeuillehoudersoverleggen IASZ geweest. De IASZ heeft zich over haar prestaties in het eerste half jaar van 2018 verantwoord in de halfjaarrapportage Sociaal Domein.

In de jaarrapportage Sociaal Domein zal de IASZ de prestaties presenteren over het gehele jaar 2018. Jaarplan IASZ 2019 Pagina 16 van 17

c. kwaliteitsindicatoren: Onderdeel re-integratie/participatie:

Resultaat: Iedereen in de bijstand met een arbeidsverplichting is gesproken en een trajectplan is opgesteld of in de maak.

2019

De afgesproken indicatoren voor **2019** zijn gerealiseerd De IASZ heeft de volgende tweeëntwintig (bestuurlijke) producties geleverd:

- Jaarplan 2019.
- Verlenging convenant RegionaalWerkbedrijf (RWB).
- Subsidie stichting Fonds Urgente Noden 201g.
- Evaluatie Minimabeleid 2017-2018: Meedoen.
- Beleidsplan Minimabeleid 2020-2023.
- Beleidsregels minimabeleid 2020.
- Notitie Onderzoek deelname participatiebedrijf.
- Ontwikkelingen Werkgeversservicepunt (WSp).
- Regionaal afgestemd Social Return On Investment (SROI) beleid.
- Beleidsregels en DVO SROI.
- Wijzigingsbesluit GR Paswerk.
- Begroting 2020 Paswerk.
- Jaarverslag en jaarrekening 2019 Paswerk.
- Regionaal Actieplan Perspectief op Werk.
- Uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid 201g.
- Maatschappelijke begeleiding statushouders 2019.
- Schuldpreventie voor statushouders.
- Projectplan Duale aanpak voor vrouwelijke statushouders.
- Dienstverleningsovereenkomst Stichting Taalcoaches Zuid-Kennemerland.
- Extra stimuleren parttime arbeid.
- Aanbesteding re-integratie 2020.
- Notitie Aanpassing beslagvrije voet.

De IASZ heeft de volgende zaken gerealiseerd op het gebied van de

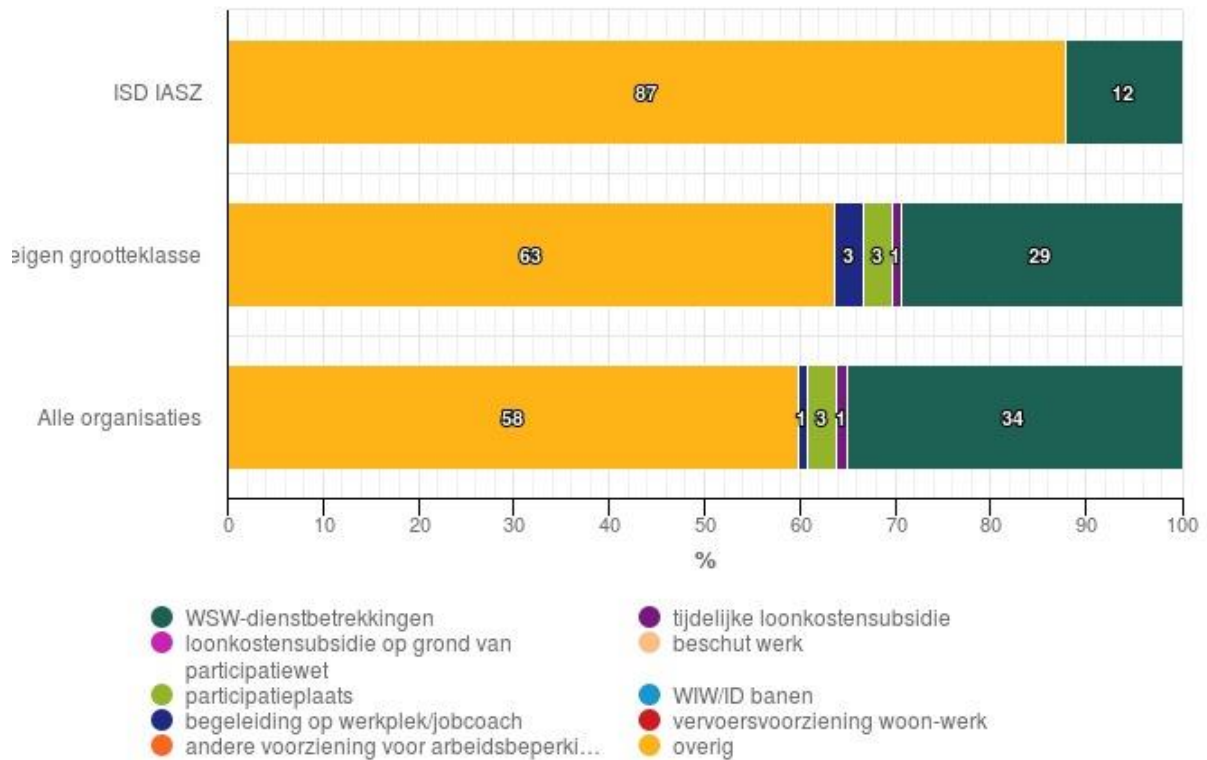
a. financiële indicatoren: De IASZ heeft tijdig alle producties geleverd aan de deelnemende gemeenten ten behoeve van de P&C cyclus. Ieder kwartaal zijn financiële gegevens geleverd aan de portefeuillehouders. Aan alle gemeenten zijn tijdig accountantsverklaringen geleverd. In alle gemeenten hebben die geleid tot een goedkeurende verklaring van de jaarrekening 201g. Jaarplan IASZ Pagina 14 van 15

b. bestuurs-indicatoren: Er zijn in 2019 twee portefeuillehouders-overleggen IASZ geweest. De IASZ heeft zich over haar prestaties in het eerste half jaar van 2019 verantwoord in de halfjaarrapportage Sociaal Domein. In de jaarrapportage Sociaal Domein zal de IASZ de prestaties presenteren over het gehele jaar 2019.

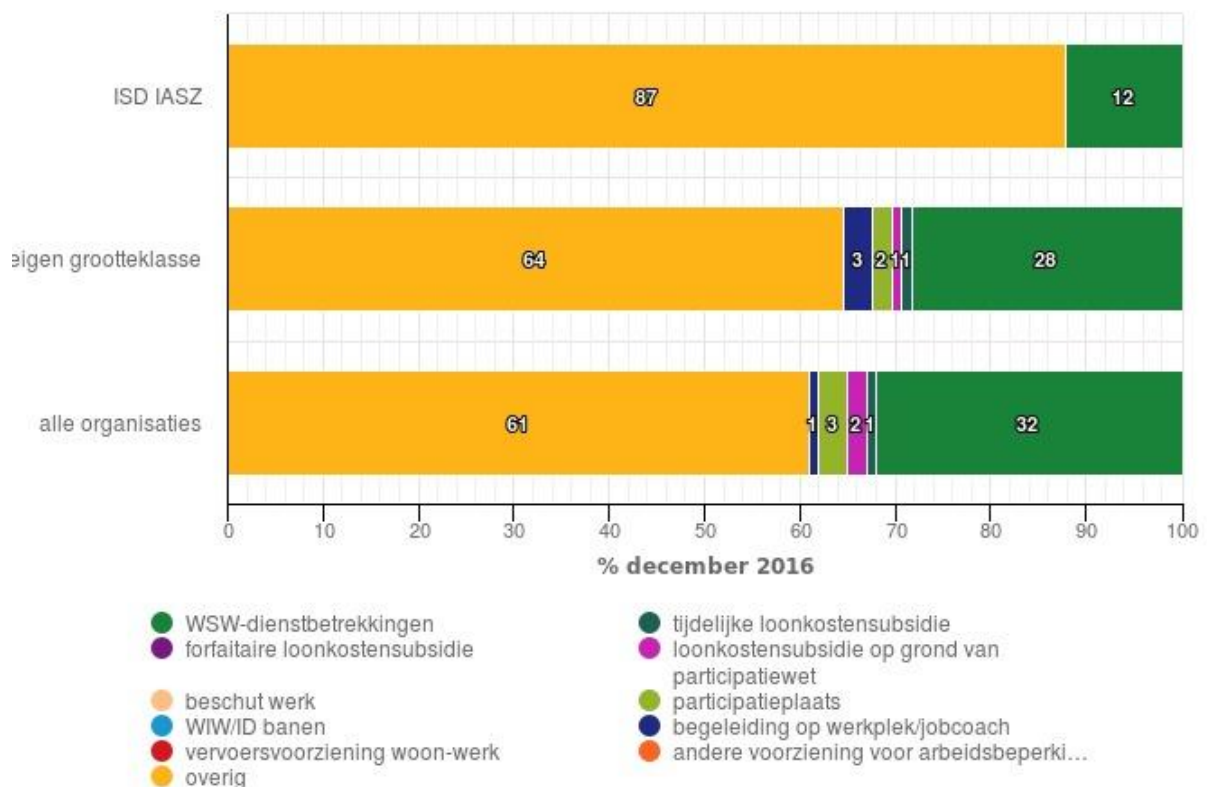
c. kwaliteitsindicatoren: Onderdeel reïntegratie/participatie: Resultaat: iedereen in de bijstand met een arbeidsverplichting is gesproken en een trajectplan is opgesteld of in de maak.

Bijlage 2 – Inzet van Voorzieningen 2015 - 2020

2015

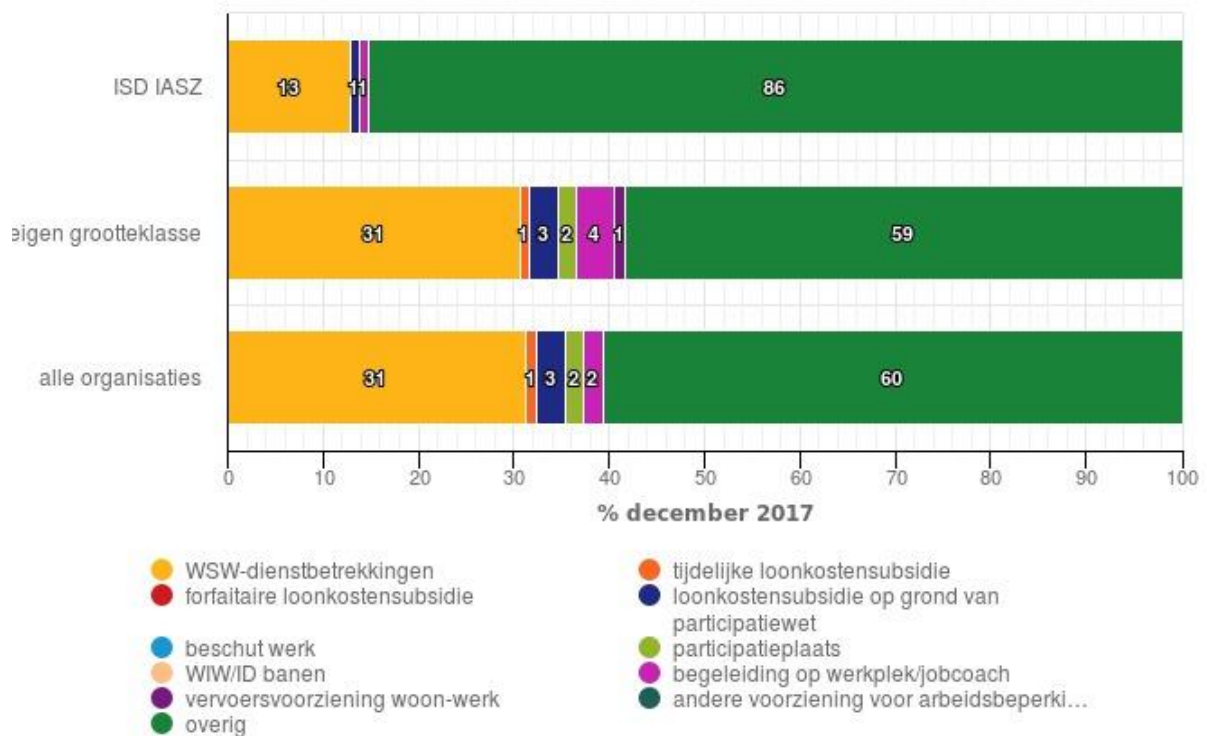


2016



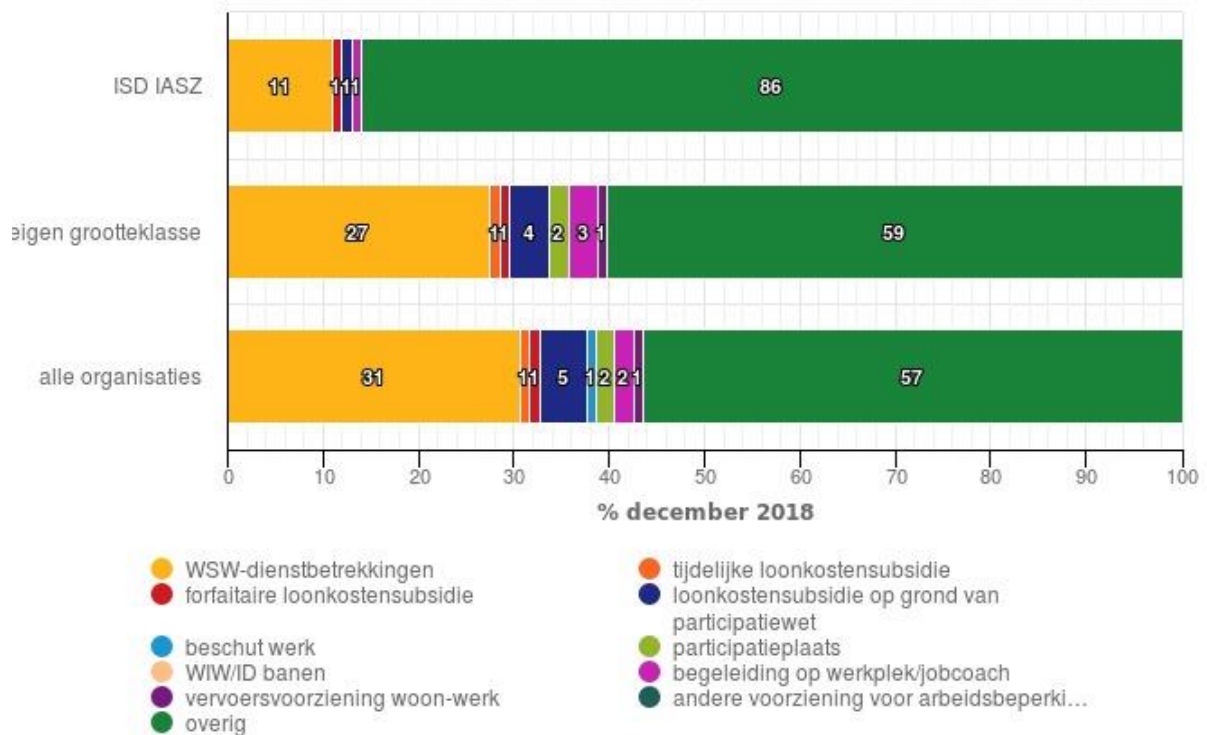
2017

Grafiek: procentuele verdeling naar gebruik per type voorziening



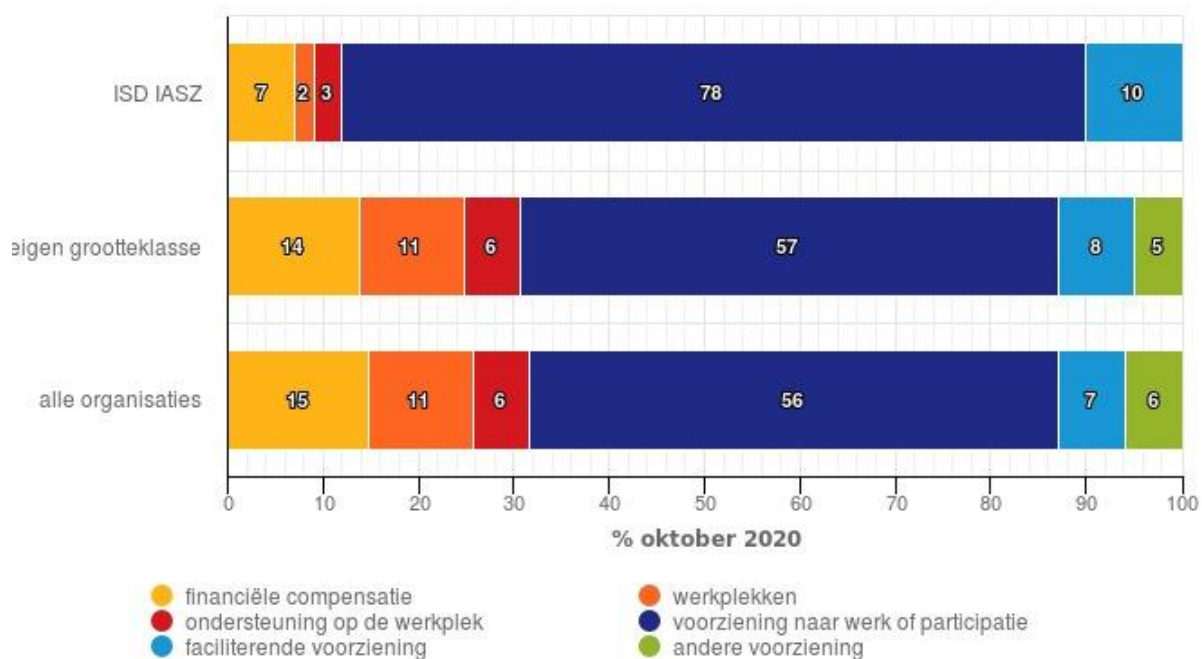
2018

Grafiek: procentuele verdeling naar gebruik per type voorziening



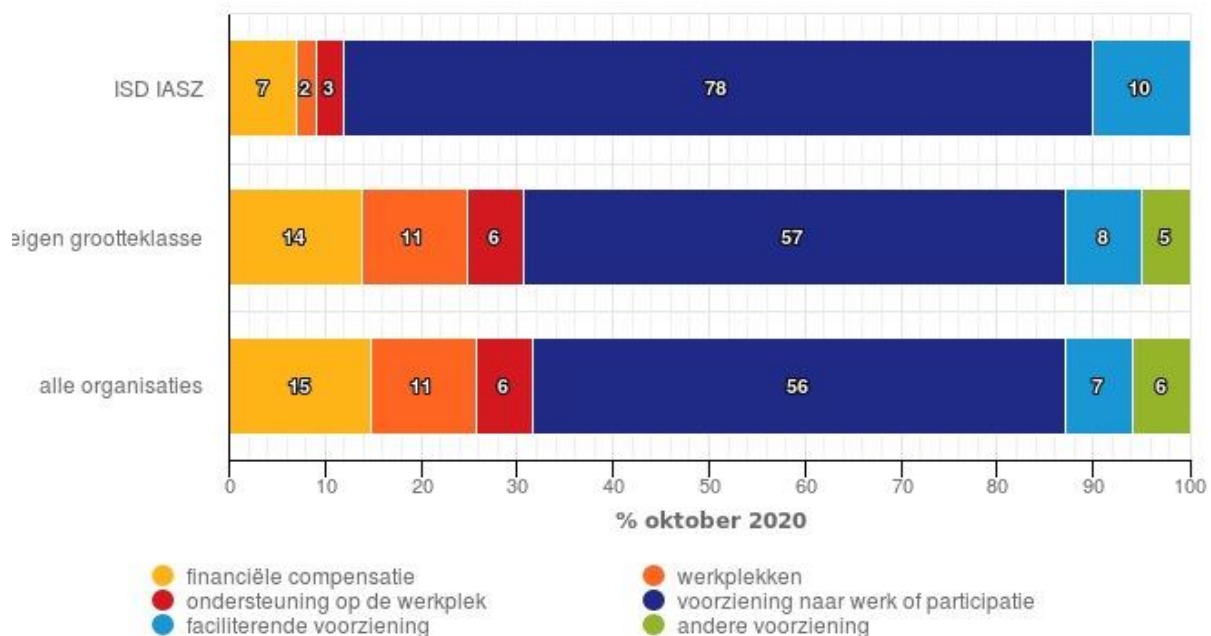
2019

Grafiek: procentuele verdeling naar gebruik per type voorziening



2020

Grafiek: procentuele verdeling naar gebruik per type voorziening



Bijlage 3 - Vastgestelde Regelingen en Verordeningen

De gemeenteraad van Bloemendaal heeft sinds 2014 de volgende kaders vastgesteld betreffende de Participatiewet:

1. Verordening Wet inburgering 2013.
2. Startnotitie Sociaal Domein (januari 2014).
3. Beleidskader Participatiewet 2015 (mei 2014).
4. Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018 (november 2014).
5. Verordening Participatiewet 2015 (november 2014).
6. Communicatieplan sociaal domein (januari 2015).
7. Verordening Loonkostensubsidie Participatiewet (mei 2015).
8. Verordening Tegenprestatie Participatiewet (mei 2015).
9. Verordening individuele inkomenstoelagen Participatiewet 2015 (september 2015).
10. Vangnetregeling Participatiewet 2015 (november 2015).
11. Herziening GR Werkvoorzieningschap Zuid Kennemerland (december 2015).
12. Herziening GR IASZ (december 2015).
13. Plan van aanpak tekortreductie Vangnetregeling Participatiewet (november 2016).
14. Handhavingsplan Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz), (januari 2017).
15. Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz (januari 2017).
16. Verordening Individuele studietoelage Participatiewet (maart 2017).
17. Maatregelenverordening Participatiewet, IOAZ, IOAW en Bbz (april 2017).
18. Re-integratieverordening (april 2017).
19. Beleidsregels job coaching (augustus 2017).
20. Subsidieverordening Algemene voorzieningen specifieke doelgroepen (september 2018).
21. Uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid 2018.
22. Beleidsregel Social Return on Investment inzake sociale voorwaarden bij inkoop en aanbesteding. Het doel van de beleidsregel is het vergroten van de arbeidsparticipatie van uitkeringsgerechtigden.
23. Wijziging Re-integratieverordening (stimuleren parttime werkuitkeringsgerechtigden, bijdrage verhoogd tot 50% wettelijk maximum (januari 2020).
24. Beleidsregels terug- en invordering en verhaal Participatiewet Bloemendaal (2020).

Bijlage 4 – Besprekingen in Commissie Samenleving

Besprekingen onderwerp Participatiewet in de cie. Samenleving 2014 -2020

2014

Vooruitlopend op de decentralisatie van de uitvoering van het sociaal beleid in bijna elke vergadering van de Commissie Samenleving gesproken over de aanpak in de gemeente. Na de Startnotitie Sociaal Domein en een aansluitende collegebrief daarover besprak de commissie in 2 vergaderingen in mei het Beleidskader Participatiewet 2015. In juni volgde een presentatie van Paswerk, de bespreking van de zienswijze op de jaarrekening Paswerk. In november 2014 was het Beleidsplan Sociaal Domein 2015 -2018 gereed. Tenslotte werden de zienswijze op de begroting Paswerk en de Verordening Participatiewet vastgesteld.

De Commissie en de Raad waren i.h.a. positief over genoemde stukken. Veruit de meeste spreektijd werd besteed aan jeugdzorg en WMO. Het voornaamste commentaar op de aanpak van de Participatiewet betrof – het gebrek aan – concreetheid en afrekenbaarheid van de doelen. Dit resulteerde in een unaniem aangenomen over 'meetbaarheid sociaal domein.

Volgens de fractie van GL was deze motie niet concreet genoeg, waarbij een motie indiende betreffende de monitoring van het sociaal domein die in meer detail aangaf waarover gerapporteerd zou moeten worden. Deze motie werd verworpen.

(<https://gemeenteraad.bloemendaal.nl/Documenten/20141127-Verworpen-Motie-4-acc-GrL-monitoring-SocDomein-Bld-1-0-2014072199.pdf>). De aangenomen motie had tot gevolg dat het college de Raad twee keer per jaar rapporteert over de uitvoering van het sociaal beleid (waar in Heemstede wordt volstaan met één keer per jaar).

2015

Geen besprekingen.

2016

April: Jaarplan IASZ.

Juni: Jaarverslag sociaal domein, Jaarrekening 2015 en Begroting 2017 Paswerk.

November: Plan van Aanpak om de tekorten op de BUIG (uitkering van het rijk) weg te werken door (opnieuw) een plan voor het verkrijgen van een aanvullende bijdrage in te dienen.

2017

Maart: Verordening Individuele studietoeslag.

Maart: discussie over een mogelijke tegenvaller op de begroting van Paswerk t.g.v. een wetswijziging (Paswerk realiseert in de jaren hierna lagere uitgaven en meer toegevoegde waarde waardoor de tegenvaller niet wordt gerealiseerd).

April: Maatregelenverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz. Zeven minuten besproken in de commissie, met name over de (nog niet gerealiseerde) toelating van uitkeringsgerechtigden tot beschut werken.

Mei: Jaarverslag sociaal domein. Naar aanleiding hiervan een aparte informatiebijeenkomst Sociaal Domein waarin de cijfers in het jaarverslag worden toegelicht.

Juni: Jaarrekening 2016 en begroting 2018 Paswerk. Naast positieve geluiden over de begroting van Paswerk is er zorg over de voorgenomen verhuizing. De Commissie Samenleving benadrukt dat het belangrijk is dat SW-medewerkers zoveel mogelijk worden geplaatst bij reguliere werkgevers (NB Uit de jaarrekening of de begroting kan niet worden opgemaakt in hoeverre dat het geval is). Daarnaast stelt de raad als voorwaarde bij de verhuizing dat veilige en gepaste begeleiding en werkomstandigheden gegarandeerd moeten worden.

December: Halfjaarrapport Sociaal Domein. De rijksbijdrage wordt hoger dan verwacht.

2018

Juni: Jaarrekening 2017 en begroting 2019 Paswerk. Raad is positief over de resultaten hoewel er zorgen blijven over het meerjarenperspectief vanwege de afnemende rijksbijdrage.

Juni: Jaarverslag Sociaal Domein. Voornamelijk technische vragen, onder meer over subsidies. Geen discussie over de uitvoering van de Participatiewet.

September: Subsidieverordening Algemene voorzieningen specifieke doelgroepen. Voornamelijk toelichtende vragen over de werkwijze i.v.m. de uitvoering binnen regionaal verband.

September: Collegebrief Re-integratiebeleid. Discussie over de tegenprestatie.

Oktober: Begroting. Intensivering beleidsplan sociaal domein, maar niet op het gebied van de Participatiewet. De doelstellingen van het Participatiebeleid worden herhaald: "Inwoners in staat stellen deel te nemen aan de samenleving door o.a.: Maatwerk gericht op zelfstandig functioneren, loonkostensubsidies, bieden van beschut werk, bieden van jobcoaching en het bieden van diverse voorzieningen ten behoeven van mensen met fysieke beperkingen of psychische problemen.

2019

Januari: Eerste bespreking Sociaal Beleidsplan 2019-2022. De Commissie Samenleving is van mening dat het beleidsplan onvoldoende concreet is en te veel op hoofdlijnen "SMART formuleren is nodig". Het college zegt toe een activiteitenlijst bij te voegen.

Februari: Wijzigingen GR werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland en GR ISAZ vanwege uittreding Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

April: Tweede bespreking Beleidsplan Sociaal Domein. Commissie (en later Raad) gaan akkoord nadat het activiteitenplan is toegevoegd. Commissie vraagt om monitoring.

Mei: Jaarverslag 2018 en Begroting 2020 Paswerk. Commissie en Raad zijn wederom positief. Toelichtende vragen over uitstroom.

Juni: Aangedragen onderwerpen uit de commissie samenleving; Géén op het gebied van de Participatiewet.

September: Jaarverslag Sociaal Domein.

Oktober: Begroting 2020. Geen nieuwe voorstellen m.b.t. de Participatiewet. Wel wordt opgemerkt: "De afstand tot de arbeidsmarkt met een bijstandsuitkering wordt steeds groter." Intensieve begeleiding wordt daarom steeds belangrijker.

December: Collegebrief over tegenprestaties.

2020

Januari: Stimuleren parttimewerk uitkeringsgerechtigden. Hamerstuk.

Juni: Jaarverslag 2019 en begroting 2021 Paswerk. Wederom positieve opmerkingen.

Bijlage 5 – Referentiegroep vergelijking CBS-data

Bij het samenstellen van de referentiegroep is rekening gehouden met onderstaande indicatoren, als ook het aandeel 65-plussers, het aandeel eenpersoonshuishoudens en het aantal Wajongers per 1.000 inwoners.

Voorts is rekening gehouden met het medicijngebruik in categorie FKG (Farmaceutische kostengroepen, een vereveningscriterium op grond waarvan verzekerden worden ingedeeld in klassen chronische aandoeningen op basis van geneesmiddelengebruik in het verleden, en een voorspellende factor voor werkloosheid).

Gemeente	Sociale structuur*	Centrumfunctie	Inwoners	Provincie
Bladel	Goed	Weinig	20.175	Noord-Brabant
Blaricum	Goed	Zonder	11.202	Noord-Holland
Bunnik	Goed	Zonder	15.192	Utrecht
Kaag en Braassem	Goed	Zonder	26.866	Zuid-Holland
Leusden	Goed	Weinig	30.030	Utrecht
Oudewater	Goed	Weinig	10.201	Utrecht
Waterland	Goed	Zonder	17.315	Noord-Holland
Wijdmeren	Goed	Zonder	24.013	Noord-Holland
Bloemendaal	Goed	Zonder	23.410	Noord-Holland

* *Sociale structuur is een verzamelindicator die in het Gemeentefonds wordt gebruikt. Op basis van de indicatoren 'uitkeringsontvangers', 'huishoudens met een laag inkomen', 'minderheden' en 'bijstandsonvangers' worden gemeenten middels een clusteranalyse in vier klassen ingedeeld: zwak, matig, redelijk en goed.*

Bijlage 6 – Bronnen en interviews

Literatuurlijst bij RKC Rapport Uitvoering Participatiewet in Bloemendaal

1. Participatiewet 2015, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0015703/2015-01-01/>
2. Startnotitie Sociaaldomein 2014
3. Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018
4. Beleidsplan sociaal domein 2019 -2023
5. Jaarplannen en jaarverslagen Paswerk
6. Werkplannen IASZ 2016 t/m 2020
7. (Half-)jaarverslagen Sociaal Domein 2015-2019
8. Verordening Wet inburgering 2013.
9. Beleidskader Participatiewet 2015 (mei 2014).
10. Uitvoeringsprogramma Participatiebudget 2015 gemeente Bloemendaal
11. Verordening Participatiewet 2015 (november 2014).
12. Communicatieplan Sociaal domein 2015
13. Verordening Loonkostensubsidie Participatiewet (mei 2015).
14. Verordening Tegenprestatie Participatiewet (mei 2015).
15. Verordening individuele inkomenstoeslagen Participatiewet 2015 (september 2015).
16. Vangnetregeling Participatiewet 2015 (november 2015).
17. Strategisch plan: Paswerk Krimpen met perspectief, Roadmap 2018 (juni 2015)
18. Herziening GR Werkvoorzieningsschap Zuid Kennemerland (december 2015).
19. Herziening GR IASZ (december 2015).
20. Klanttevredenheidsonderzoek Participatiewet, FACIT 2016
21. Klanttevredenheidsonderzoek Participatiewet, FACIT 2019
22. Plan van aanpak tekortreductie Vangnetregeling Participatiewet (november 2016).
23. Handhavingsplan Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz), (januari 2017).
24. Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz (januari 2017).
25. Verordening Individuele studietoelage Participatiewet (maart 2017).
26. Maatregelenverordening Participatiewet, IOAZ, IOAW en Bbz (april 2017).
27. Re-integratieverordening (april 2017).
28. Beleidsregels jobcoaching (augustus 2017).
29. Rapportage toekomst en huisvesting Sociale Werkvoorziening Paswerk 2017
30. Toekomst sociale werkvoorziening rapport van de projectgroep 2017
31. Subsidieverordening Algemene voorzieningen specifieke doelgroepen (september 2018).
32. Uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid 2018.
33. Evaluatie en voortgang Regionaal Werkbedrijf 2018
34. Trendrapport Alle hens aan dek 2018
35. Ambities regionale arbeidsmarktagenda (collegebrieven 2018)
36. Beantwoording TCS68 inzake Instelling cliëntenraad 2018
37. Beleidsregel Social Return on Investment inzake sociale voorwaarden bij inkoop en aanbesteding.
38. Uitvoering beleidsplan Sociaal Domein 2019 (tabel)
39. Eindrapport+Evaluatie+Wet+banenafspraken+2019
40. Verslag_clientenraad_Participatiewet_27_februari_2019
41. Wijziging Re-integratieverordening (stimuleren parttime werkkuitkeringsgerechtigden, bijdrage verhoogd tot 50% wettelijk maximum (januari 2020).
42. Rapportage-Benchmark-Statushouders-Bloemendaal-DIVOSA 20200827152116
43. Beleidsregels terug- en invordering en verhaal Participatiewet Bloemendaal (2020).
44. Gemeentelijke monitor Sociaal domein (waar staat je gemeente?)

45. Basis-rapport---2015-ISD-IASZ-DIVOSA 20201113092456
46. Basis-rapport---2016-ISD-IASZ-DIVOSA 20201113092419
47. Basis-rapport---2017-ISD-IASZ-DIVOSA 20201113091916
48. Basis-rapport---2018-ISD-IASZ-DIVOSA 20201113091747
49. Basis-rapport---2019-ISD-IASZ-DOVOSA 20201113091648
50. Presentatie benchlearn-bijeenkomst Zuid-Kennemerland
51. Uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid Bloemendaal2016
52. Uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid Bloemendaal 2017
53. Uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid Bloemendaal 2018
54. Uitvoeringsprogramma re-integratiebeleid Bloemendaal 2019
55. Dashboard Participatie ISD ISAZ DIVOSA Benchmark Werk en Inkomen 2015
56. Dashboard Participatie ISD ISAZ DIVOSA Benchmark Werk en Inkomen 2016
57. Dashboard Participatie ISD ISAZ DIVOSA Benchmark Werk en Inkomen 2017
58. Dashboard Participatie ISD ISAZ DIVOSA Benchmark Werk en Inkomen 2018
59. Dashboard Participatie ISD ISAZ DIVOSA Benchmark Werk en Inkomen 2019
60. Dashboard Participatie ISD ISAZ DIVOSA Benchmark Werk en Inkomen t/m/ oktober 2020
61. 'Sociaal domein op koers? Verwachtingen en resultaten van vijf jaar decentraal beleid',
Mariska Kromhout, Peteke Feijten, Patricia van Echtelt. Sociaal en Cultureel Planbureau,
november 2020.

Gehouden interviews

Medewerkers IASZ o.l.v. dhr. M. van der Zalm, 19 januari 2020.